

Przewodnik po wystawie stałej “1000 lat historii Żydów polskich”

w tekście łatwym do czytania
i rozumienia

Muzeum Historii
Żydów Polskich POLIN

Spis treści

1. Informacje o przed-przewodniku.....	3
2. Informacje o przewodniku po wystawie stałej.....	4
3. Informacje o Muzeum POLIN.....	5
4. Informacje o wystawie stałej “1000 lat historii Żydów polskich”	6
5. Opisy miejsc i galerii	12
a. Hol	12
b. Galeria 1.....	14
c. Galeria 2.....	20
d. Galeria 3.....	51
e. Galeria 4.....	85
f. Galeria 5.....	103
g. Galeria 6.....	152
6. Wyjście z muzeum.....	203
7. Pomnik Bohaterów Getta.....	208

1. Informacje o przed-przewodniku

Przed wizytą w Muzeum POLIN
zapoznaj się z przed-przewodnikiem.

W przed-przewodniku przeczytasz informacje o muzeum,
o Żydach, o kontroli podczas wejścia do muzeum,
o biletach i o szatni.

W przed-przewodniku przeczytasz informacje
o pomieszczeniach w muzeum.

W przed-przewodniku przeczytasz
o zasadach zwiedzania muzeum
i symbolach w muzeum.

Przed-przewodnik możesz przeczytać w internecie
lub wydrukować.

Link do przed-przewodnika:

https://www.polin.pl/pl/system/files/attachments/muzeum_polin_przed-przewodnik_prosty_tekst.pdf

2. Informacje o przewodniku po wystawie stałej

Przewodnik po wystawie stałej
napisany jest tekstem łatwym
do czytania i rozumienia.

W przewodniku są zdjęcia wejść do każdej galerii.

Galeria to część wystawy stałej.

W przewodniku są zdjęcia i opisy wybranych przedmiotów,
które zobaczysz podczas zwiedzania.

W opisach galerii są informacje
jakie dźwięki słyszeć w galeriach.

Przewodnik zawiera wskazówki
jak możesz zwiedzać wystawę stałą.

Zapoznaj się z przewodnikiem
przed zwiedzaniem wystawy stałej.

Przewodnik pomoże Ci przygotować się
do zwiedzania wystawy.

3. Informacje o Muzeum POLIN

Muzeum POLIN to Muzeum Historii Żydów Polskich.

W Muzeum POLIN poznasz historię i kulturę Żydów.

Muzeum znajduje się w dzielnicy Muranów.

Muzeum POLIN wybudowano w miejscu,
gdzie kiedyś znajdowała się dzielnica żydowska.

Dzielnica żydowska była w miejscu muzeum
przed II wojną światową.

II wojna światowa trwała od 1939 roku do 1945 roku.

Podczas II wojny światowej w miejscu muzeum było getto.

Getto to odizolowana, zamknięta część miasta.

4. Informacje o wystawie stałej “1000 lat historii Żydów polskich”

Wystawa stała to wystawa,
która jest w muzeum cały czas.

Na wystawie stałej mogą pojawiać się nowe przedmioty,
niektóre przedmioty mogą zostać zabrane z wystawy.

Wystawa stała pod tytułem
“1000 lat historii Żydów polskich”
jest największą wystawą w Muzeum POLIN.

Tematem wystawy stałej
jest 1000 lat życia i kultury Żydów polskich.
Żydzi żyją na polskich ziemiach od prawie 1000 lat.

Wystawę możesz zwiedzać
samodzielnie, z innymi osobami
lub z przewodnikiem.

Zwiedzanie wystawy stałej z przewodnikiem
zajmuje około 1 godziny i 30 minut.

Bez przewodnika możesz zwiedzać wystawę kilka godzin.

Wystawę możesz zwiedzać kilka razy.

Możesz jednego dnia zwiedzić 1 galerię,
czyli część wystawy.

Możesz zwiedzić kilka galerii
i wrócić do muzeum innego dnia.

Wystawa stała “1000 lat historii Żydów polskich”
jest duża.

Wystawa składa się z 8 galerii.

Przewodnik opisuje 6 galerii.

Na wystawie usłyszysz dużo dźwięków.

W każdej galerii słychać dźwięki.

Na ścianach są głośniki.

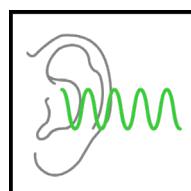
Z głośników słychać głosy, rozmowy,

modlitwy, śpiewy,

odgłosy zwierząt i inne dźwięki.

W opisach galerii przeczytasz,

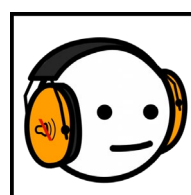
jakie dźwięki słychać w galeriach.

Dźwięki mogą być przyjemne i nieprzyjemne.

Po wystawie możesz chodzić

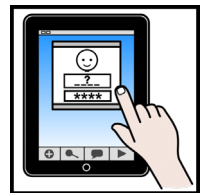
w słuchawkach wyciszających.

Na wystawie jest bardzo dużo przedmiotów.
Zobaczysz stare przedmioty, pamiątki, mapy,
ekrany i prezentacje multimedialne, filmy.

W przewodniku są informacje,
które ekrany możesz dotykać.

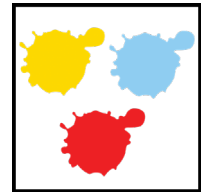
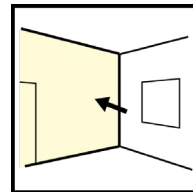

Kiedy będziesz zwiedzać wystawę
niektóre ekrany multimedialne mogą nie działać.
Ekranów multimedialnych dotyka dużo osób,
czasami wymagają naprawy.

Ściany w galeriach są różnych kolorów.

W galeriach są ściany:

białe, czarne, czerwone, zielone,
niebieskie, fioletowe i innych kolorów.

Na podłodze

namalowana jest biała linia.

Biała linia pokazuje kierunek zwiedzania.

Możesz zwiedzać wystawę

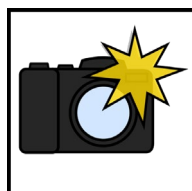
zgodnie z kierunkiem linii.

Możesz zwiedzać wystawę

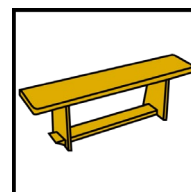
zgodnie ze wskazówkami w przewodniku.

Możesz zwiedzać wystawę w sposób wygodny dla Ciebie.

Na wystawie możesz robić zdjęcia
bez użycia lampy błyskowej.

W galeriach są wyznaczone miejsca,
na których możesz usiąść.

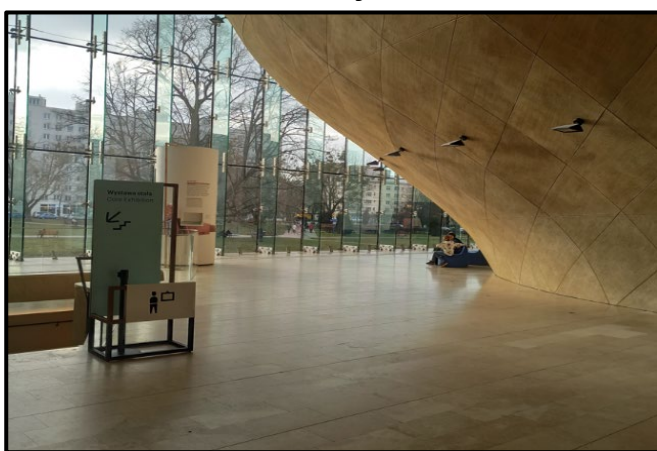
W przewodniku są informacje,
gdzie możesz usiąść
i odpocząć podczas zwiedzania wystawy.

5. Opisy miejsc i galerii

a. Hol

Zwiedzanie zacznij w holu:

Popatrz na ściany.

Ściany mają kształt fal.

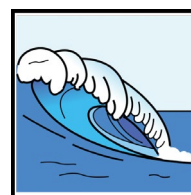
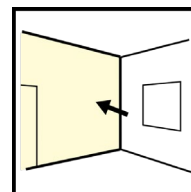
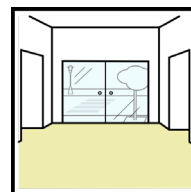
Kształt fal symbolizuje Morze Czerwone.

Ściany mają kolor piaskowy.

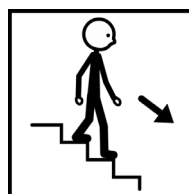
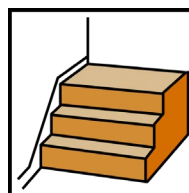
Piaskowy kolor ścian

przypomina krajobraz Państwa Izrael.

Izrael to państwo Żydów.

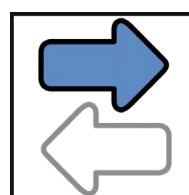
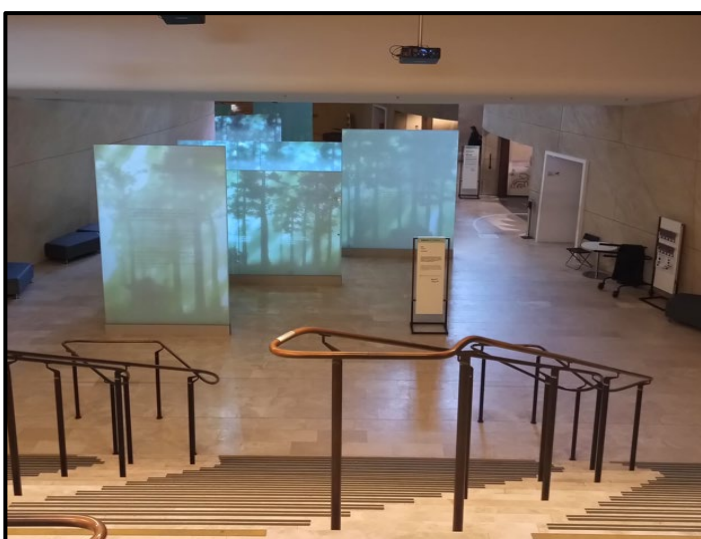

Zejdź schodami na dół:

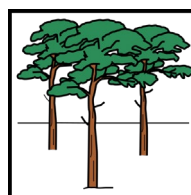
Skręć w prawo.

Zejdziesz do Galerii 1:

b. Galeria 1

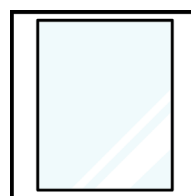
Las

Widzisz szklane ekrany.

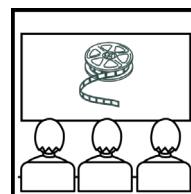
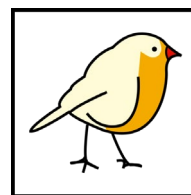
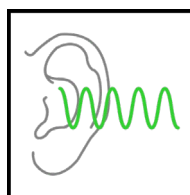
Na ekranach rusza się obraz.

Na ekranach widzisz drzewa i napisy.

W Galerii 1 usłyszysz:

- ćwierkanie ptaków
- spokojną muzykę
- dźwięk z filmu zza lustra

Film jest włączony
na ekranie za lustrem.

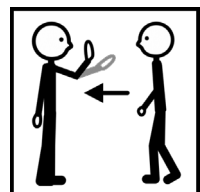
Galeria 1 to symbol
dawnego krajobrazu polskiej ziemi.

Galeria 1 dotyczy legendy
o przybyciu Żydów do Polski.

Legenda to opowieść
o prawdziwych i wymyślonych
osobach i wydarzeniach.

Tekst legendy widzisz na szklanych panelach.
Tekst będzie się przesuwał.

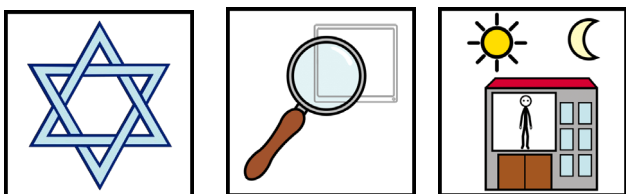
Tekst legendy jest napisany
w języku polskim, angielskim i hebrajskim.

Legenda

Żydzi szukali miejsca,
w którym mogliby bezpiecznie mieszkać.

Żydzi nie wiedzieli, gdzie iść.

Szli i szukali bezpiecznego miejsca.

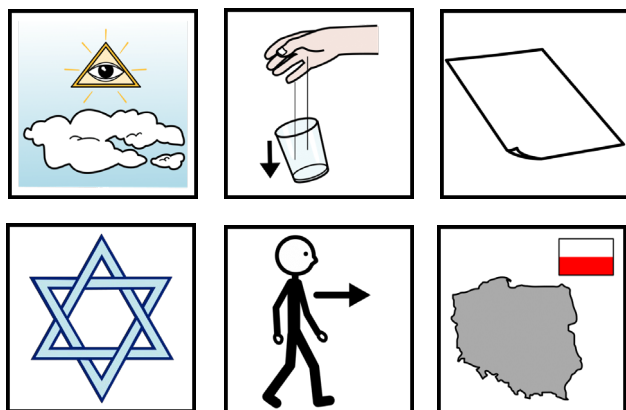

Kiedy szli z nieba spadła karta.

Na kartce był napis:

Idźcie do Polski!

I Żydzi poszli do Polski.

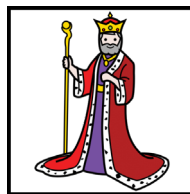
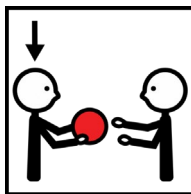

W Polsce władcą był Mieszko Pierwszy.

Żydzi dali władcy złoto.

Władca Mieszko Pierwszy

pozwoił Żydom mieszkać w Polsce.

Władca Mieszko Pierwszy ochraniał Żydów
przed wrogami i nieprzyjaciółmi.

Żydzi w Polsce byli bezpieczni
i mieszkali w Polsce długi czas.

Żydzi polskie ziemie nazwali POLIN.

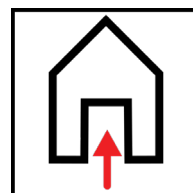
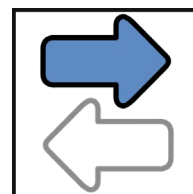
POLIN w języku hebrajskim oznacza: Tu odpocznij.

Tak według legendy Żydzi zamieszkali na terenie Polski.

Muzeum ma nazwę POLIN,

tak jak Żydzi nazwali polskie ziemie.

Po prawej stronie jest wejście do Galerii 2:

c. Galeria 2

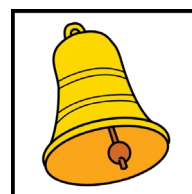
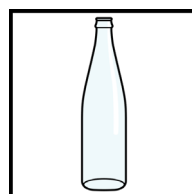
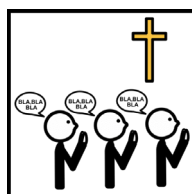
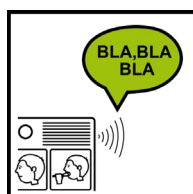
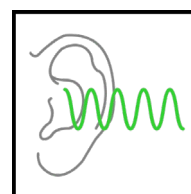
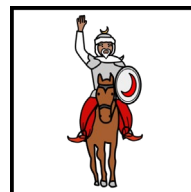
Pierwsze Spotkania

Galeria 2 opisuje lata od 960 roku do 1500 roku.

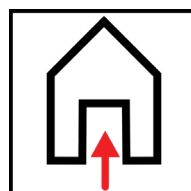
Lata od 960 roku do 1500 roku w historii to średniowiecze.

W Galerii 2 usłyszysz:

- głos mężczyzny czytający opis miast
- rozsypujące się monety
- śpiewy i modlitwy
- odgłos otwierania butelki i nalewania
- dzwony kościelne

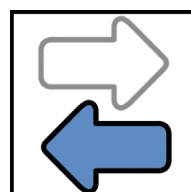
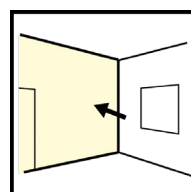

Wejdź do Galerii 2:

Popatrz na ścianę po lewej stronie.

Na ścianie są ilustracje żydowskich kupców:

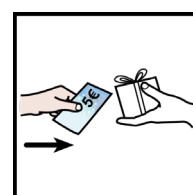
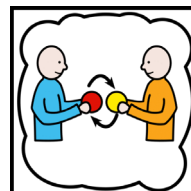

W średniowieczu Żydzi wędrowali przez Europę środkową.

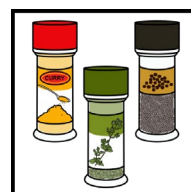
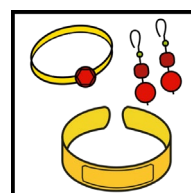
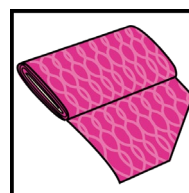
Poznawali nowe kraje, nową przyrodę,

nowych ludzi, nowe zwyczaje.

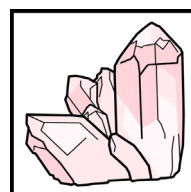
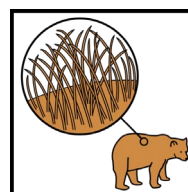
Żydzi byli kupcami
i zajmowali się handlem.
Handel to wymiana towarów
na inne towary lub za pieniądze.
Kupiec to osoba,
która kupuje i sprzedaje różne rzeczy.

Żydowskie kupcy przywozili do Polski:
tkaniny, klejnoty, olejki zapachowe,
broń, przyprawy korzenne.
Przyprawy korzenne to na przykład:
cynamon, goździki, kurkuma,
szafran, gałka muszkatołowa.

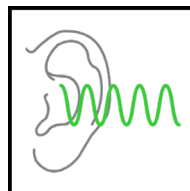
W Polsce żydowskie kupcy
kupowali lokalne towary futra i kruszce.
Kruszce to minerały i metale szlachetne.

Wejdź do następnego pomieszczenia.

W pomieszczeniu męski głos

czyta tekst napisany na ścianie.

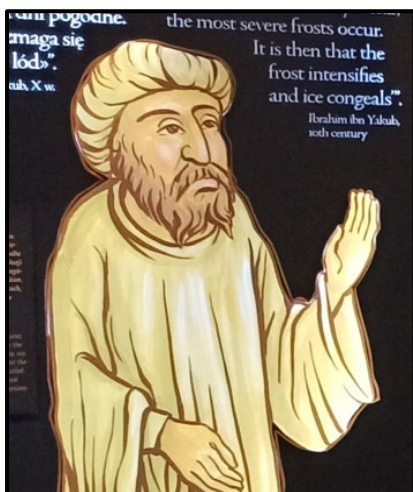
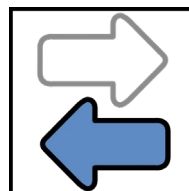

Czytany tekst jest podświetlany.

Podświetlane fragmenty tekstu będą się zmieniały.

Popatrz na postać po lewej stronie:

To Ibrahim ibn Jakub.

Ibrahim ibn Jakub był Żydem i kupcem.

Ibrahim ibn Jakub od roku 965 do roku 966
podróżował przez większość państw Europy.

Ibrahim podczas podróży słyszał o kraju Mieszka.

Kraj Mieszka to ziemie polskie.

Mieszko Pierwszy był władcą ziem polskich.

Ibrahim opisał kraj Mieszka w języku arabskim.

To najstarszy znany opis ziem polskich.

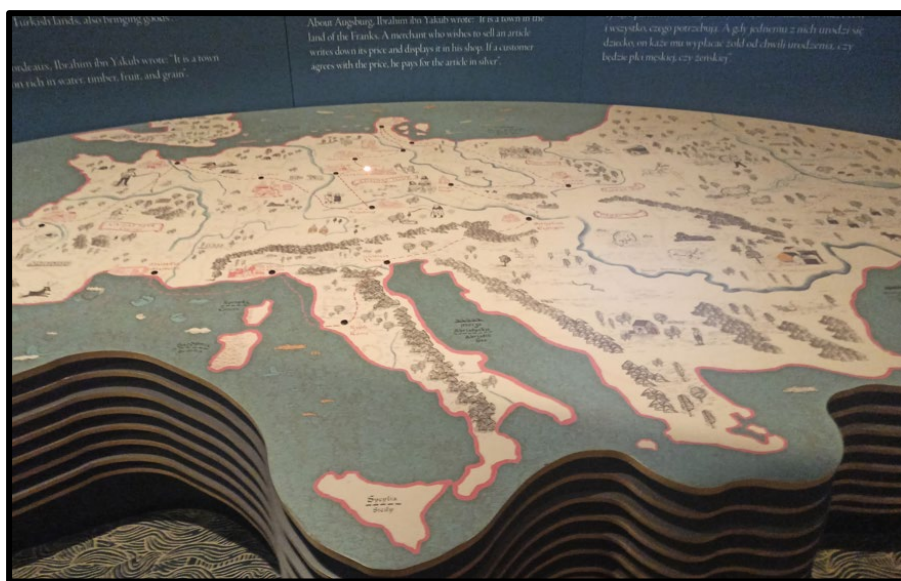
Ibrahim napisał, że kraj Mieszka

był bardzo dużym krajem.

W kraju Mieszka było dużo jedzenia.

i można było uprawiać ziemię.

Popatrz na mapę Europy:

Na mapie przedstawiona jest podróż Ibrahima ibn Jakuba.

Ibrahim podróżował z Hiszpanii do Czech.

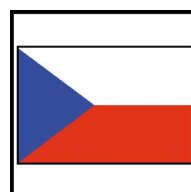
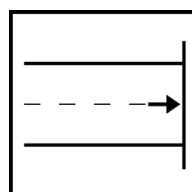
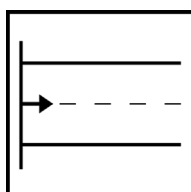
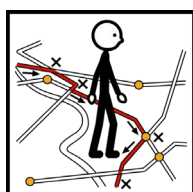
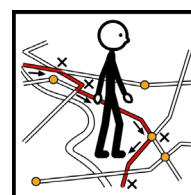
Podróż zaczyna się w Kordobie.

Kordoba to miasto w Hiszpanii.

Głos będzie czytał opisy miast,

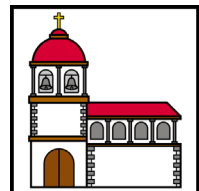
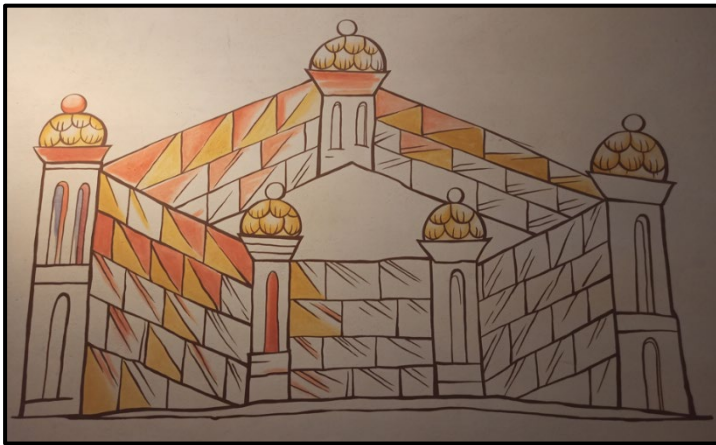
które zwiedził Ibrahim.

Przy miastach będą się zapalały czerwone lampki.

Na ścianie naprzeciwko jest ilustracja.

To ilustracja Świątyni żydowskiej w Jerozolimie.

W 70 roku Rzymianie spalili Świątynię.

W 135 roku Rzymianie wygnali Żydów z ojczyzny.

Ojczyzną Żydów jest Izrael.

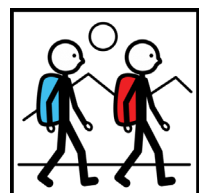

Żydzi stali się narodem wędrującym.

Byli rozdzieleni, rozproszeni po różnych krajach.

Żydzi nie mogli żyć razem w swojej ojczyźnie.

Po wygnaniu Żydzi musieli żyć w grupach w wielu miejscach.

Czas, kiedy Żydzi żyli w rozproszeniu

poza swoją ojczyznę to **diaspora**.

Diaspora to rozproszenie Żydów.

Żydzi zaczęli podróżować po Europie.

Pod ilustracją Świątyni jest zwój papieru:

Możesz zwój rozwijać i zwijać.

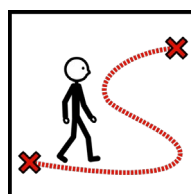
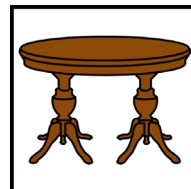
Z lewej i z prawej strony są wałki do kręcenia.

W zwoju jest historia diaspory.

Są ilustracje i opisy.

Przejdź do następnego pomieszczenia.

Podejdź do stołu:

Na stole widzisz mapę.

Mapę ze szlakami handlowymi

w średniowiecznej Europie.

Szlak handlowy to droga,

którą podróżowali kupcy.

Na mapie zaznaczone są miasta:

Praga w Czechach,

Ostrzychom na Węgrzech,

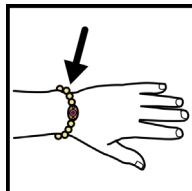
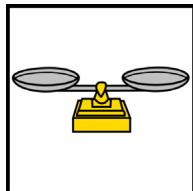
Kraków w Polsce.

W Pradze, Ostrzychomiu i Krakowie

Żydzi mieszkali i zajmowali się handlem.

W stole są umieszczone są prawdziwe przedmioty.

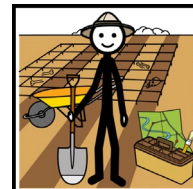
Jest fragment wagi, bransoletka, są monety.

Przedmioty te są znalezione przez archeologów.

Archeolog to osoba,

która szuka i bada przedmioty z dawnych czasów.

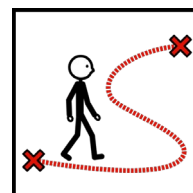
Dookoła stołu są 3 interaktywne ekrany.

Na ekranach możesz wybrać kupca

i sprawdzić jakim szlakiem handlowym podróżował.

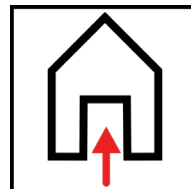
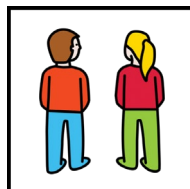
Dowiesz się,

jakie towary kupiec mógł kupić w różnych miastach.

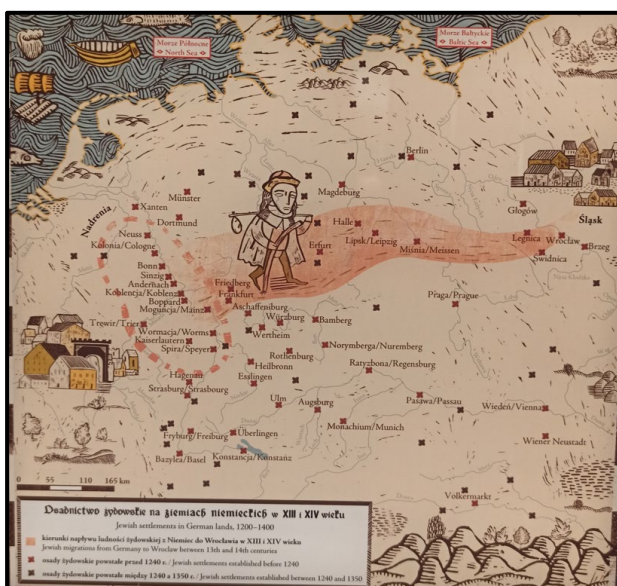
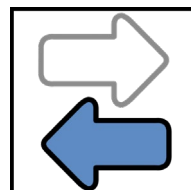
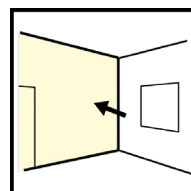
Stań tyłem

do wejścia tego pomieszczenia.

Na ścianie po lewej stronie

znajdź ilustrację:

Mapa przedstawia Żyda wędrującego z Niemiec do Polski.

Żydzi, którzy z niemieckich terenów przybyli na polskie ziemie to Żydzi aszkenazyjscy.

Żydzi aszkenazyjscy to Żydzi zamieszkujący wschodnią Europę, środkową Europę i częściowo zachodnią Europę.

Żydzi aszkenazyjscy posługują się językiem jidysz.

Żydzi sefardyjscy przybyli z Hiszpanii i z Portugalii.

Żydzi sefardyjscy zamieszkali w Afryce, Włoszech, Grecji, Turcji i Palestynie.

Żydzi sefardyjscy posługują się językiem ladino.

Na ziemie polskie przybyli

żydowscy kupcy i żydowscy osadnicy.

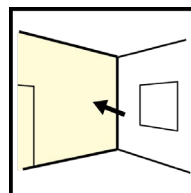
Osadnicy to osoby,

które osiedlają się w nowym terenie,

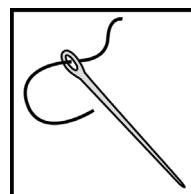
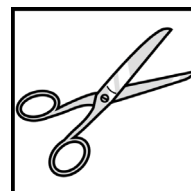
czyli zamieszkują teren.

Na ścianie możesz zobaczyć
bardzo stare przedmioty.

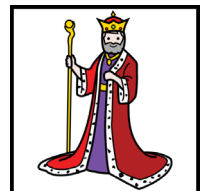

Znajdź nożyce i igłę:

Noże i igła mają około 700 lat.

Podejdź do ilustracji na ścianie:

Na ilustracji ksiązę Mieszko Pierwszy przyjmuje chrzest.

Chrzest oznacza przyjęcie wiary chrześcijańskiej.

Ksiązę Mieszko był pierwszym władcą Polski.

Podejdź do stołu:

Na ziemiach polskich Żydzi często pracowali w mennicy.

Mennica to miejsce w którym tworzy się monety.

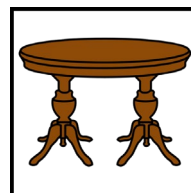
Moneta pod szkłem jest prawdziwa.

Moneta ma około 800 lat.

Stół jest interaktywny.

Możesz dotknąć ekranu

i stworzyć własną monetę.

Instrukcja tworzenia monety:

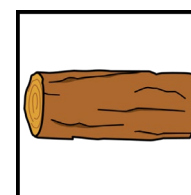
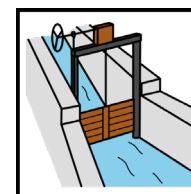
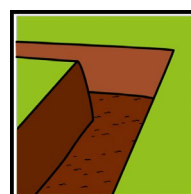
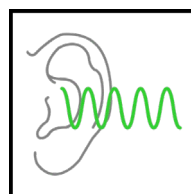
1. Dotknij ekranu.
2. Wybierz okrąg monety.
3. Wybierz środek monety.
4. Wpisz swoje imię.

Na klawiaturze są polskie i hebrajskie litery,

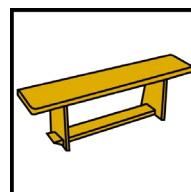
nie ma wszystkich polskich liter.

Za stołem jest miejsce
otoczone drewnianymi słupami.
To gród.
Możesz wejść do środka.
Do grodu możesz wejść z lewej lub z prawej strony.
W środku usłyszysz męski głos.

Gród to miejsce,
gdzie ludzie mieszkali na stałe
albo uciekali do niego przed niebezpieczeństwem.
Gród otaczał głęboki rów z wodą.
Gród otoczony był wałem z pni grubych drzew.

W środku jest drewniana ławka.
Możesz usiąść na ławce i posłuchać,
o czym opowiada męski głos.

W środku grodu jest ilustracja:

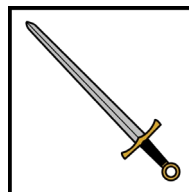
To ilustracja władcy Polski.

Żydzi mogli mieszkać w Polsce tylko za zgodą władcy.

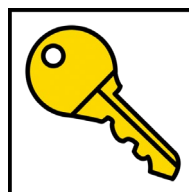
Zgoda władcy na zamieszkanie Żydów w Polsce

to **przywilej**.

W grodzie zobaczysz stary miecz:

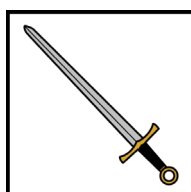
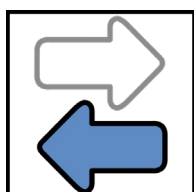
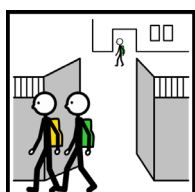

W grodzie zobaczysz stary klucz:

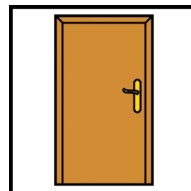

Wyjdź z grodu

wyjściem z lewej strony miecza.

Podejdź do ilustracji drzwi:

To Drzwi Gnieźnieńskie.

Drzwi Gnieźnieńskie były kiedyś wejściem
do katedry w Gnieźnie.

Katedra to kościół.

Gniezno to miasto w Polsce.

Gniezno było pierwszą stolicą Polski.

Na drzwiach jest 18 scen z życia Świętego Wojciecha.

Święty Wojciech był biskupem Pragi.

Praga to miasto w Czechach.

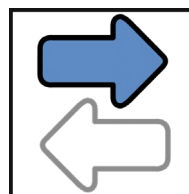
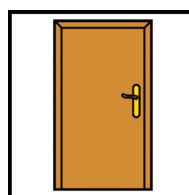
Święty Wojciech jest patronem Polski.

Patron to chrześcijański opiekun kraju.

Na drzwiach są postacie Żydów.

Żydzi mają szpiczaste czapki.

Po prawej stronie Drzwi Gnieźnieńskich
jest ilustracja z ołtarza Wita Stwosza:

Ołtarz Wita Stwosza znajduje się w Kościele Mariackim.
Kościół Mariacki jest w Krakowie.

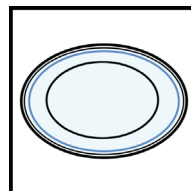
Pod ilustracją ołtarza
możesz obejrzeć interaktywną Biblię.

Jest to interaktywna wersja Biblii krakowskiej,
Biblia krakowska
powstała około 1300 roku w Niemczech.
Obecnie oryginał jest w Muzeum Izraela w Jerozolimie.

Obok Biblii jest patena:

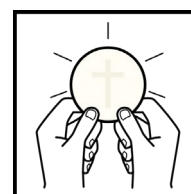
Patena to naczynie w kształcie talerza.

Oryginalna patena powstała około 1170 roku.

Na patenie kładziono hostię podczas mszy w kościele.

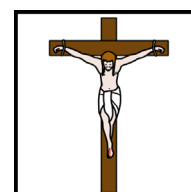
Hostia to okrągły opłatek z mąki pszennej.

Dla chrześcijan hostia to Boży chleb.

Na patenie widzisz Jezusa.

Jezus wisi na krzyżu.

Na patenie są 2 kobiety.

Kobieta w koronie na głowie to symbol Kościoła chrześcijańskiego.

Kobieta w koronie trzyma kielich.

Do kielicha spływa krew Jezusa.

Kobieta z opaską na oczach to symbol Żydów.

Korona kobiety w opasce na oczach leży na ziemi.

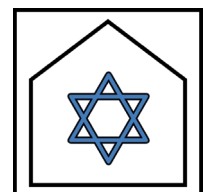
Żydzi nie uznają Jezusa za Mesjasza.

Mesjasz to wybawiciel.

Chrześcijanie wierzą, że Jezus jest Mesjaszem.

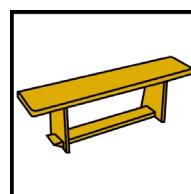
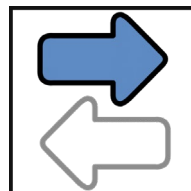
Kiedyś Chrześcijanie chcieli,

żeby Żydzi żyli i modlili się tak jak Chrześcijanie.

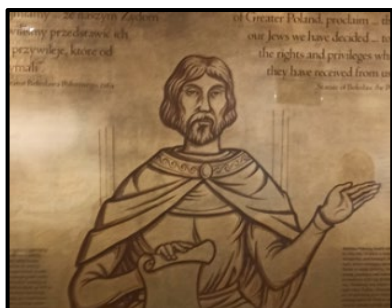

Po prawej stronie są drewniane ławki.

Możesz na nich usiąść i odpocząć:

Rozejrzyj się i znajdź ilustrację:

To książę Bolesław Pobożny.

Książę Bolesław Pobożny wydał dokument zwany Statutem Kaliskim.

Statut Kaliski określał prawa Żydów mieszkających w Polsce.

Książę pozwolił Żydom mieszkać i pracować w Polsce.

Pozwolił Żydom praktykować swoją religię.

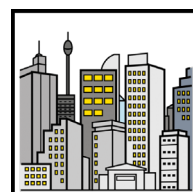
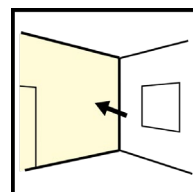
Religia Żydów to judaizm.

Dzięki Statutowi Kaliskiemu Żydzi w Polsce byli bezpieczni.

Statut Kaliski powstał w 1264 roku w mieście Kalisz.

Statut był potwierdzany przez następnych władców.

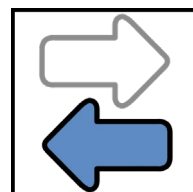
Popatrz na ścianę z ilustracjami miast:

Pierwsza mapa z lewej strony
to mapa niemieckiego miasta Magdeburga.

Następne miasta to Poznań, Płock,
Warszawa oraz Kraków.

Możesz zobaczyć mapy miast.
W każdym z tych miast była dzielnica żydowska.
Dzielnica to część miasta.

Żydzi mieli inne prawa miejskie od chrześcijan.

Prawa miejskie to prawa mieszkańców miasta.

Inne prawa i inna religia

powodowały konflikty między Żydami i chrześcijanami.

Chrześcijanie oskarżali Żydów o czynienie zła.

Chrześcijanie oskarżali Żydów

o zanieczyszczanie wody ze studni i zabijanie dzieci.

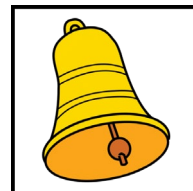
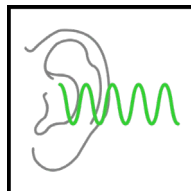
Chrześcijanie uważali, że Żydzi robią złe rzeczy,

bo Żydzi nie uznają Jezusa na Mesjasza.

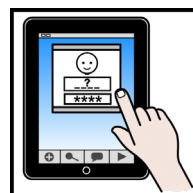
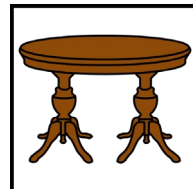
Uważaj.

W dalszej części wystawy

słychać bicie dzwonów kościelnych.

Podejdź do stołu:

Stół przedstawia dzielnicę żydowską.

Ważnym budynkiem w dzielnicy żydowskiej
jest **synagoga**.

Synagoga to miejsce spotkań Żydów.

Synagoga to miejsce,
gdzie Żydzi się uczą i modlą.

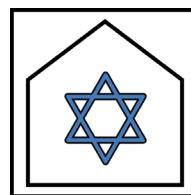
Na stole są 3 interaktywne ekrany.

3 ekrany przedstawiają te same budynki
i opisy budynków

Znajdź na interaktywnym ekranie synagogę.

Dotknij budynek.

Zobacz jak wygląda synagoga.

Najważniejsze miejsce w dzielnicy żydowskiej
to **mykwa**.

Mykwa to budynek z basenem z wodą.

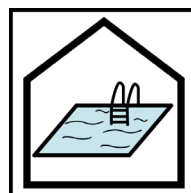
W mykwie Żydzi dokonywali rytualnego obmywania.

Rytualne obmywanie to zanurzanie ciała w wodzie.

Znajdź na interaktywnym ekranie mykwę.

Dotknij budynek.

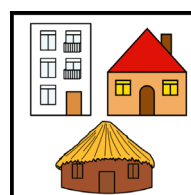
Zobacz jak wygląda mykwa.

Na interaktywnym ekranie

możesz przeczytać

o budynkach w dzielnicy żydowskiej.

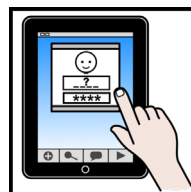
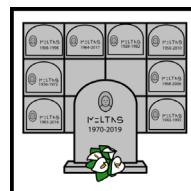
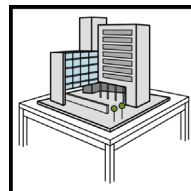
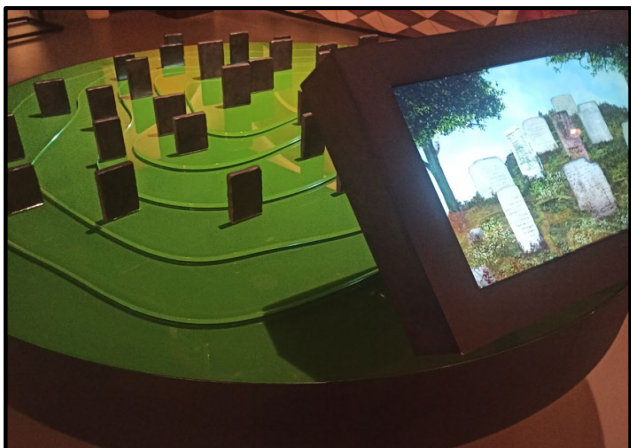

W dzielnicach żydowskich były też kościoły.

W dzielnicach żydowskich mogli mieszkać Żydzi i chrześcijanie.

W dzielnicach żydowskich mieszkało więcej Żydów niż chrześcijan.

Podejdź do makiety cmentarza żydowskiego:

Cmentarze żydowskie znajdowały się poza miastem.

Żydowskie płyty nagrobne to macewy.

Na makiecie cmentarza jest interaktywny ekran.

Na ekranie są żydowskie nagrobki.

Dotknij nagrobek.

Ręką przetrzyj nagrobek.

Zobaczysz hebrajskie litery.

Dotknij przycisk tłumacz.

Zobaczysz polskie tłumaczenie.

Po prawej stronie

jest data z żydowskiego kalendarza

i data z gregoriańskiego kalendarza.

W Polsce używamy kalendarza gregoriańskiego.

Kalendarz gregoriański

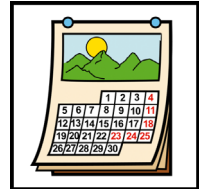
wskazuje daty od momentu narodzin Jezusa.

Kalendarz żydowski

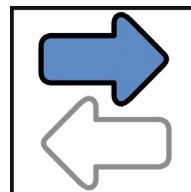
wskazuje daty od stworzenia pierwszych ludzi.

Obecnie, od września 2022 do września 2023,

trwa żydowski rok 5783.

Po prawej stronie jest mapa:

Nad mapą jest głośnik.

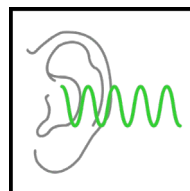
Z głośnika słychać męski głos.

Głos opowiada o miastach,

w których mieszkali Żydzi

od czasów Mieszka i Bolesława

Chrobrego do 1507 roku.

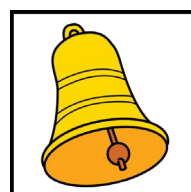

Po prawej stronie mapy

jest ściana z ilustracją kościoła.

Ze ściany z ilustracją kościoła

słychać bicie dzwonów.

Na mapie czerwone kropki
to miasta królewskie, w których mieszkali Żydzi.

Na mapie zielone kropki
to miasta szlacheckie, w których mieszkali Żydzi.

W 1507 roku, na ziemiach polskich
Żydzi mieszkali w około 100 miejscowościach.

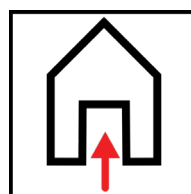
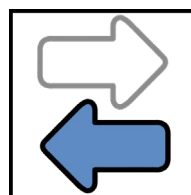
W 1507 roku, w Królestwie Polskim
żyło od 5 do 30 tysięcy Żydów.

Około 100 lat wcześniej żydowskich dzielnic było 14.

Pod mapą jest ekran.

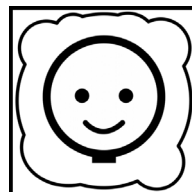
Na ekranie pokazana jest historia rozwoju skupisk żydowskich.

Po lewej stronie jest wejście do Galerii 3:

d. Galeria 3

Paradisus Iudaeorum

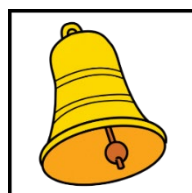
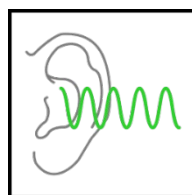

Paradisus Iudaeorum oznacza “Raj dla Żydów”.

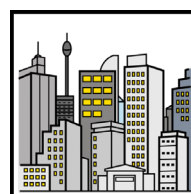
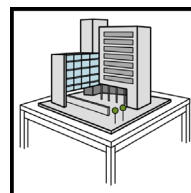
Galeria 3 przedstawia lata od 1569 roku do 1648 roku.

W Galerii 3 usłyszysz:

- muzykę,
- bicie dzwonów kościelnych
- odgłosy zwierząt

Widzisz białą makietę miasta:

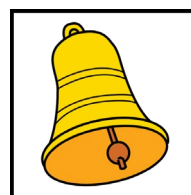
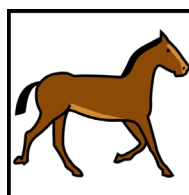
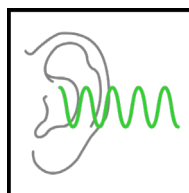

Przy makiecie słysząc muzykę.

Przy makiecie słysząc odgłosy

jazdy konnej i parskanie koni.

Możesz słyszeć bicie dzwonów kościelnych.

Uważaj.

Na makiecie porusza się tekst i ilustracje.

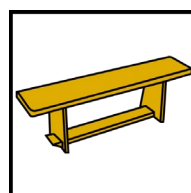
Nad makietą jest ekran.

Na ekranie zmieniają się ilustracje.

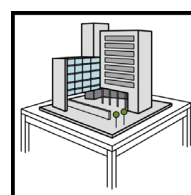
Możesz pominąć makietę i zwiedzać dalej.

Możesz spróbować obejrzeć makietę.

Jeśli poczujesz się źle usiądź na ławce:

Jeśli chcesz spróbować
podejść do makiety.

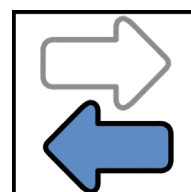
Na makiecie przedstawiona jest rzeka Wisła.

Po lewej stronie Wisły
przedstawione jest miasto Kraków.

Widoczne jest wzgórze wawelskie.

W zamku na wzgórzu wawelskim mieszkali królowie.

Widoczny jest ratusz i kościoły.

W Krakowie w 1494 roku wybuchł pożar.

O pożar oskarżono Żydów.

Król Jan Olbracht kazał Żydom opuścić Kraków.

Wielu Żydów z Krakowa przeniosło się do Kazimierza.

Po prawej stronie Wisły jest miasto Kazimierz.

Fragment Kazimierza jest podświetlony.

To dzielnica żydowska.

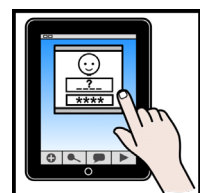
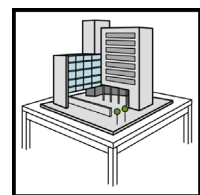
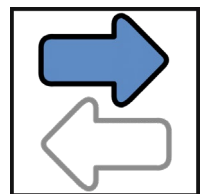
Obecnie Kazimierz jest dzielnicą Krakowa.

Na makiecie jest 8 interaktywnych ekranów.

Ekrany są takie same.

W ekranie jest 5 prezentacji:

- Synagogi
- Testament Etyczny
- Relacje żydowsko - chrześcijańskie
- Osobistości
- Gmina żydowska

Jeśli chcesz obejrzyj prezentacje na ekranach.

Pod ikoną Gmina żydowska

zobaczysz budynki jakie znajdowały się w dzielnicy żydowskiej.

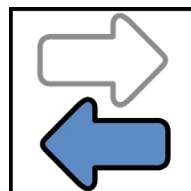
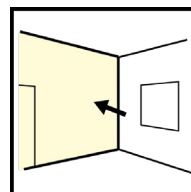
Pod ikoną Synagoga zobaczysz 6 synagog.

Pod ikoną Osobistości poznasz sławnych Żydów.

Stań przodem do wejścia do galerii.

Na ścianie po lewej stronie

jest fotografia:

Na środku fotografii jest kobieta.

Kobieta na fotografii to bogini Wiktoria.

Bogini Wiktoria

to rzymska bogini zwycięstwa.

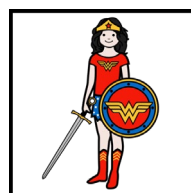

Po lewej stronie kobiety

jest herb Królestwa Polskiego.

Po prawej stronie kobiety

jest herb Wielkiego Księstwa Litewskiego.

W 1569 roku powstała Rzeczpospolita Obojga Narodów.

Rzeczpospolita Obojga Narodów to unia polsko - litewska.

To połączenie Królestwa Polskiego

i Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Rzeczpospolita Obojga Narodów

była największym krajem Europy.

Rzeczpospolita obojga Narodów obejmowała tereny

dzisiejszej Polski, Litwy, Ukrainy, Białorusi, Łotwy i zachodniej Rosji.

Rzeczpospolita Obojga Narodów

przestała istnieć w 1795 roku.

W Rzeczypospolitej Obojga Narodów mieszkało najwięcej Żydów

ze wszystkich społeczności żydowskich na świecie.

W Rzeczypospolitej Obojga Narodów
ważna była szlachta.

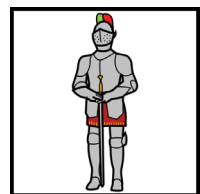

Szlachta to szlachcice.

Szlachta to dawni rycerze.

Szlachcice posiadali specjalne prawa.

Szlachcice odbywali służbę wojskową
i mogli nosić broń.

Szlachcice posiadali prawa wyborcze i wybierali króla.

Szlachcice posiadali swoje ziemie.

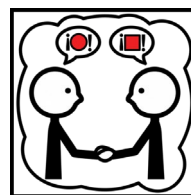
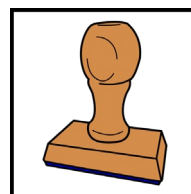
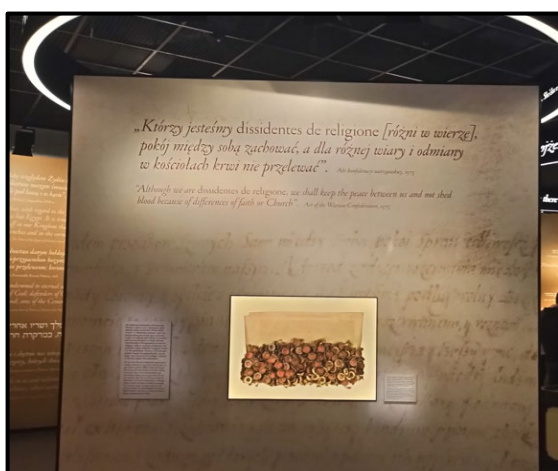
Na ziemiach szlachty osiedlali się Żydzi.

Osiedlić się to znaczy zamieszkać.

Król i szlachta mogli dać Żydom prawa do osiedlania się.

Stań plecami do zdjęcia z kobietą.

Podejdź do eksponatu:

To akt Konfederacji Warszawskiej.

Akt Konfederacji Warszawskiej to dokument,
który uchwalono podczas zebrania Sejmu w 1573 roku.

W akcie Konfederacji Warszawskiej zapisano,
że wiara w różne religie nie powinna prowadzić do konfliktów.

Dokument podbiło swoimi pieczętami
ponad 200 szlachciców.

Byli to szlachcice wiary katolickiej,
protestanckiej, prawosławnej i innych.

Żydzi i muzułmanie mieli
zapewnioną wolność wyznawania swojej wiary.

Akt Konfederacji Warszawskiej stał się symbolem tolerancji religijnej i kulturowej.

Rzeczpospolita Obojga Narodów była najbardziej zróżnicowanym krajem w Europie.

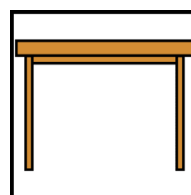
W Rzeczypospolitej Obojga Narodów ludzie mówili różnymi językami, wierzyli w różne religie i mieli różne zwyczaje.

Rzeczypospolitą Obojga Narodów nazywano rajem dla Żydów.

Żydzi mieszkający w Rzeczypospolitej Obojga Narodów nie zawsze byli tolerowani.

Za dokumentem jest mapa i stół.

Podejdź do stołu:

Popatrz na książkę w szklanej gablocie.

To żydowska książka.

Książka ma około 400 lat.

Książkę wydrukowano w Polsce.

Za datę wynalezienia druku uznaje się 1450 rok.

Przed wynalezieniem druku

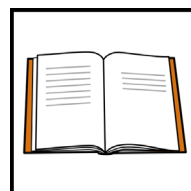
książki były pisane ręcznie.

Żydzi także drukowali swoje książki.

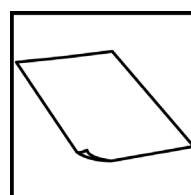
W Krakowie i w Lublinie

były europejskie centra drukarstwa żydowskiego.

Żydzi bardzo szanowali zawód drukarza.

Po prawej stronie jest prasa drukarska:

Prasą drukarską
możesz wykonać odbicie
strony tytułowej żydowskiej książki.

Na białej kartce
pomiędzy prasami drukarskimi
jest instrukcja jak wykonać odbicie.
Postępuj zgodnie z instrukcją.

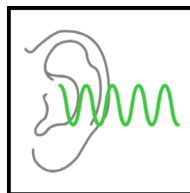
Odwróć się.

Nad stołem z drzeworytami jest głośnik.

Z głośnika słyszeć głos mężczyzny.

Drzeworyt to technika druku

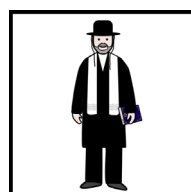
przy użyciu drewnianej deski.

Głos mężczyzny opowiada historię

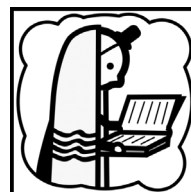
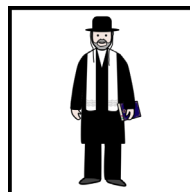
o rabinie Karo i rabinie Remu.

Po lewej stronie jest interaktywny ekran:

Na interaktywnym ekranie możesz zobaczyć
teksty napisane przez rabina Karo i rabina Remu
o świętach i życiu codziennym.

Rabin to nauczyciel judaizmu,
to urzędnik i przywódca duchowy.

Rabin ma prawo nauczać
i rozstrzygać spory religijne
według prawa żydowskiego.

Rabin Remu żył w Kazimierzu i tworzył pisma.

Rabin Remu skomentował zwyczaje żydowskie
opisane przez rabina Karo.

Rabin Karo opisał zwyczaje **Żydów sefardyjskich**.

Rabin Remu dostosował zwyczaje
do potrzeb **Żydów aszkenazyjskich**.

Zwyczaje aszkenazyjskie

obowiązywały polskich Żydów.

Wielu Żydów do dzisiaj

przestrzega zasad opisanych przez rabina Remu.

Rabin Remu był najwybitniejszym polskim rabinem.

W Kazimierzu wybudował synagogę.

W synagodze prowadził wyższą szkołę religijną.

W szkole uczyli się studenci z Polski i zza granicy.

Po lewej stronie

przy czerwonych ścianach

jest multimedialna żydowska biblioteka:

Pośrodku biblioteki jest interaktywny stół.

Na interaktywnym stole możesz obejrzeć historię **Talmudu**.

Talmud to najważniejszy zbiór ksiąg o tradycji w judaizmie.

Najważniejszą częścią Talmudu jest **Tora**.

Tora to 5 pierwszych ksiąg Biblii.

Tora to podstawowa księga judaizmu.

Dookoła interaktywnego stołu są 4 interaktywne ekrany.

Ekrany są takie same.

Na ekranach możesz zobaczyć 4 książki:

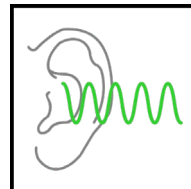
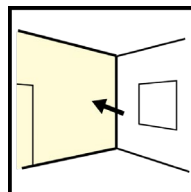
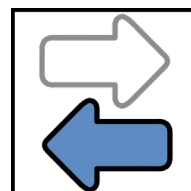
- “Szaarej Dura” to książka o żywności,
- “Mejnekes Riwke” to podręcznik dla kobiet w języku jidysz. W książce opisane są zasady dbania o dom.
- “Meszal ha-kadmoni” to książka z opowieściami o zwierzętach. To pierwsza książka w języku hebrajskim z ilustracjami.
- interaktywny zwój, stworzony przez ucznia rabina Remu.

Wydź z biblioteki.

Skręć w lewo

Na ścianie jest głośnik.

Męski głos opowiada o żydowskim samorządzie.

W Rzeczypospolitej Obojga Narodów

Żydzi mieli własny samorząd.

Samorząd żydowski składał się z przedstawicieli,
czyli ważnych osób z żydowskich gmin.

Samorząd decydował o sprawach Żydów.

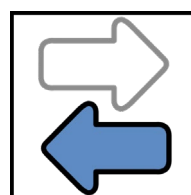
Pierwsze spotkanie samorządu żydowskiego
odbyło się około 1580 roku.

Podejdź do linii,

która wskazuje kierunek zwiedzania:

Popatrz w lewo:

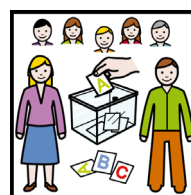

Po lewej stronie jest interaktywny ekran.

Możesz wykonać zadanie.

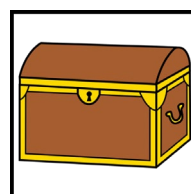
Dowiesz się jak

wyglądały wybory do żydowskiego samorządu.

Po prawej stronie jest skrzynka.

Zobacz, co jest w środku.

Rozejrzyj się
i podejź do mapy:

To mapa Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Na mapie zaznaczone są gminy żydowskie.

W 1765 roku było około 1150 żydowskich gmin.

W 1765 roku w gminach mieszkało około 750 000 Żydów.

Obróć się w lewo.

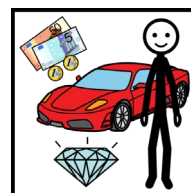
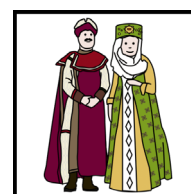
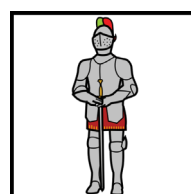
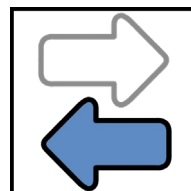
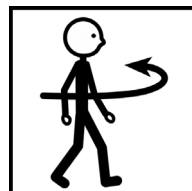
Podejdź do ilustracji:

To Jan Zamoyski.

Jan Zamoyski był magnatem
i przedstawicielem magnaterii.

Magnateria to najbogatsza szlachta
w Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

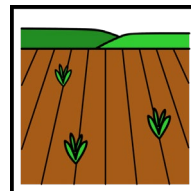

Jan Zamoyski prowadził swoją kancelarię.

Kancelaria to miejsce do prowadzenia interesów.

Magnaci posiadali latyfundia.

Latyfundia to duże tereny ziemi.

Magnaci zapraszali Żydów na swoje ziemie.

Żydzi mieszkali na ziemiach magnatów.

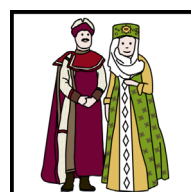
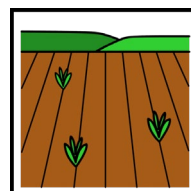
Żydzi zajmowali się interesami magnatów.

Magnaci korzystali z umiejętności Żydów
na przykład z umiejętności czytania i pisania,

z wiedzy na temat handlu.

Magnaci chronili Żydów

i współpracowali z Żydami.

W 1580 roku Jan Zamoyski założył miasto Zamość.

Zamość był bardzo bogatym miastem.

Zamość był miastem wielokulturowym i wieloreligijnym.

Jan Zamoyski zaprosił Żydów do Zamościa

i pozwolił Żydom osiedlić się.

Jan Zamoyski zaprosił do Zamościa

Rusinów, Włochów, Ormian, Greków, Węgrów i Szkotów.

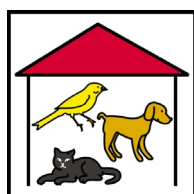
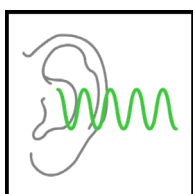
Za ilustracją Jana Zamoyskiego jest mapa Zamościa.

Nad mapą jest głośnik.

Z głośnika słyszać odgłosy zwierząt:

ptaków, koni, kotów, psów.

Z głośnika słyszać płacz dziecka.

Podejdź do mapy Zamościa:

Pod mapą jest interaktywny ekran.

W ekranie są informacje

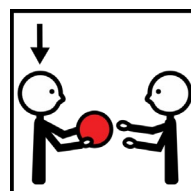
o wielokulturowym Zamościu.

Możesz przeczytać informacje

jacy ludzie mieszkali w Zamościu.

Dowiesz się jakimi towarami handlowali Żydzi.

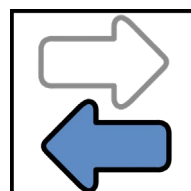

Przejdź do dalszej części wystawy.

Po lewej stronie

za mapą Zamoście

jest wejście do korytarza:

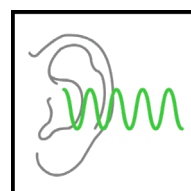

Uważaj.

Korytarz jest ciemny.

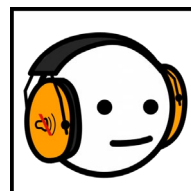
W korytarzu słychać odgłosy walki.

Odgłosy walki mogą wywołać lęk.

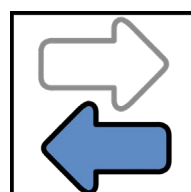

Pamiętaj.

Wystawę możesz zwiedzać
w słuchawkach wyciszających.

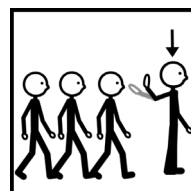
Wchodząc do korytarza
po lewej stronie jest portret:

To portret Bohdana Chmielnickiego.

Bohdan Chmielnicki był hetmanem.

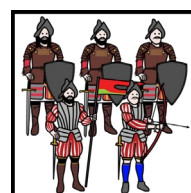
Hetman to przywódca wojska.

Bohdan Chmielnicki

był przywódcą powstania kozackiego.

Powstanie kozackie wydarzyło się w 1648 roku.

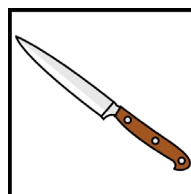
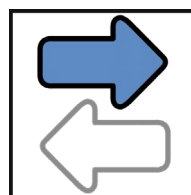

Powstanie kozackie wydarzyło się
na terenach dzisiejszej Ukrainy.
W czasach Rzeczypospolitej Obojga Narodów
Ukraina była terytorium Rzeczypospolitej.
Kozacy mieszkali na wschodnich terenach
Rzeczypospolitej Obojga Narodów.
Kozacy byli wolnymi ludźmi
i płaconą siłą zbrojną.
Kozacy za opłatą bronili granic Rzeczypospolitej.

Magnaci chcieli zrobić z kozaków swoich poddanych.
Magnaci chcieli nałożyć na kozaków obowiązek pańszczyźniany.
Obowiązek pańszczyźniany to przymusowa praca na polu
wykonywana za darmo.
Obowiązek pańszczyźniany dotyczył chłopów.
Chłop płacił właścicielowi ziemi różne opłaty.
Kozacy nie chcieli być traktowani jak chłopci.
Kozacy zbuntowali się
i rozpoczęli powstanie przeciwko polskiej szlachcie.
Powstanie to walka ludności państwa lub miasta
z władzą państwa lub miasta.
Kozakom w walkach pomagali ukraińscy chłopci.

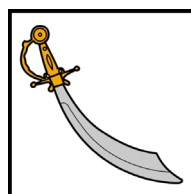
W korytarzu zobaczysz broń.

Na ścianie po prawej stronie są sztylety:

Sztylet to rodzaj noża.

Dalej po prawej stronie jest karabela:

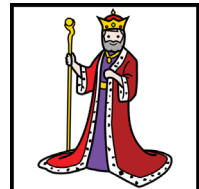

Karabela to szabla.

Powstanie kozackie było ważnym momentem
w historii Żydów mieszkających na ziemiach Rzeczypospolitej.
Żydzi zajmowali się majątkiem szlachty i magnaterii.
Żydzi mieszkali na ziemiach szlachty i magnaterii.
Dlatego Kozacy zaatakowali Żydów.
W powstaniu Chmielnickiego zginęło ponad 10 000 Żydów.
Był to pierwszy tak duży atak na Żydów w Rzeczypospolitej.
Wśród Żydów zapanowała żałoba.
Żałoba to przeżywanie śmierci bliskiej osoby.
Powstanie zakończyło się przegraną kozaków.
Przez kolejne 100 lat
Rzeczpospolita toczyła wojny z Rosją, Szwecją i Turcją.
Przez wojny umierało wielu ludzi.
Rzeczpospolita Obojga Narodów
przestała być bezpiecznym państwem dla Żydów.

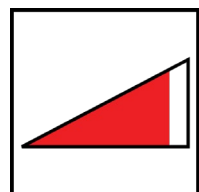
Na następnej ścianie

jest ilustracja króla Jana Kazimierza:

Jan Kazimierz został królem

Rzeczypospolitej Obojga Narodów w 1648 roku.

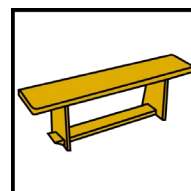
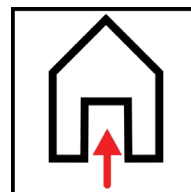
Jan Kazimierz był królem 20 lat.

Przez 20 lat panowania króla Jana Kazimierza

w Rzeczypospolitej toczyło się wiele wojen.

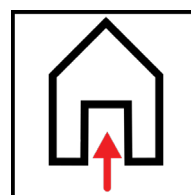

Za przejściem jest wejście do następnej galerii:

Możesz usiąść na białej ławce i odpocząć.

Wejście do Galerii 4:

Informacja
o pomieszczeniu
do odpoczynku:

Z Galerii 4 jest wyjście do pomieszczenia odpoczynku:

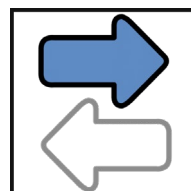
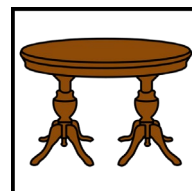
W pomieszczeniu odpoczynku jest cicho,
słychać niektóre dźwięki z galerii,
nie ma ekranów.

Wyjście z Galerii 4

jest po prawej stronie stołu z gęsią.

Przejdź przez wyjście.

Idź prosto.

Wyjście z galerii:

Idź dalej prosto.

Miejsce do odpoczynku:

Inne ułożenie foteli w miejscu odpoczynku:

Na ścianie jest mapa wystawy stałej.

W miejscu do odpoczynku

fotele mogą stać inaczej niż na zdjęciach.

Na ścianach mogą być powieszone obrazy.

W pomieszczeniu mogą stać inne rzeczy.

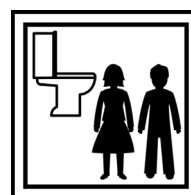
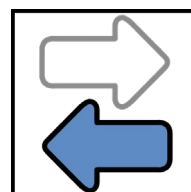
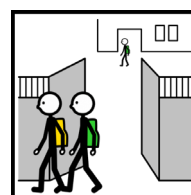
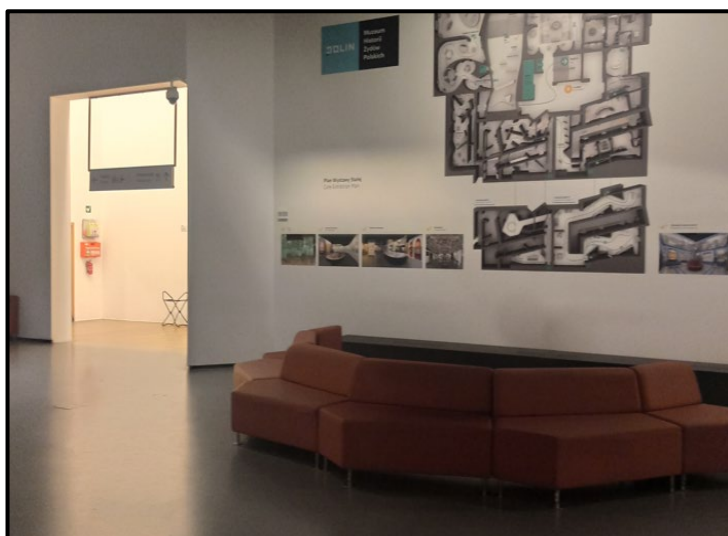

Z pomieszczenia odpoczynku możesz:

- wrócić do Galerii 4
- wejść do Galerii 5
- wejść do Galerii 6
- wrócić do kas i wyjść z muzeum
- przejść do toalety

Wyjście do **toalety** jest po lewej stronie mapy.

Toalety są po lewej stronie od wyjścia.

e. Galeria 4

Miasteczko

Galeria 4 przedstawia lata od 1648 roku do 1772 roku.

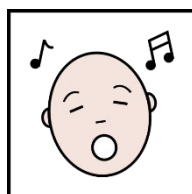
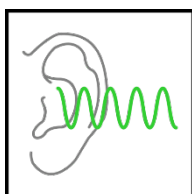
W Galerii 4 jest wiele dużych interaktywnych obrazów.

Obrazy są wyświetlane na ścianach.

Obrazy są ruchome.

W Galerii 4 usłyszysz:

- rozmowy i śpiewy
- zabawę dzieci
- odgłosy zwierząt:
ptaków, gęsi, psów, kotów, koni

Jeśli poczujesz się źle

przejdź do pomieszczenia odpoczynku.

Jeśli chcesz zwiedzić galerię
stań na środku pomieszczenia.
Rozejrzyj się.

Na ścianach wyświetlane są obrazy wsi i miasteczka.

Miasteczko to mniejsze miasto.

Sztetl to miasteczko, w którym mieszkała duża liczba Żydów.

W centrum każdego miasteczka znajdował się rynek,

Rynek to miejsce spotkań,

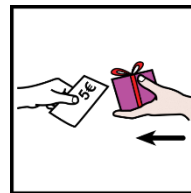
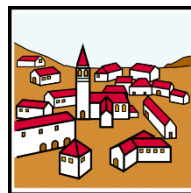
prowadzenia interesów

i spędzania czasu wolnego.

W miasteczkach spotykali się ludzie mówiący różnymi językami:
polskim, jidysz, ukraińskim, białoruskim, litewskim i innymi.

W miasteczkach rozwijał się handel.

Kupcy z różnych miast spotykali się,
kupowali i sprzedawali swoje towary.

W pomieszczeniu są 2 interaktywne stoły.

Na stole bliżej środka pomieszczenia
możesz przeczytać informacje
o miastach Europy Środkowej i handlu.

Na ekranie przy wejściu do galerii
jest interaktywna ilustracja ludzi w miasteczku.

Podejdź do stołu:

Prawo żydowskie

wskazuje produkty dozwolone i zakazane do jedzenia.

Zasady żywienia się Żydów

to zasady **koszerności**.

Koszerność opisana jest w prawie żydowskim.

Koszerność określa, które produkty Żydzi mogą jeść.

Żydzi do przygotowywania posiłków

wykorzystują tłuszcz z gęsi.

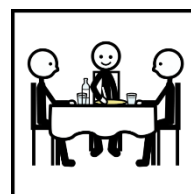
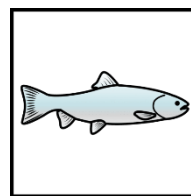
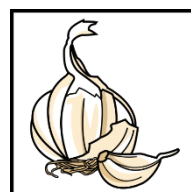
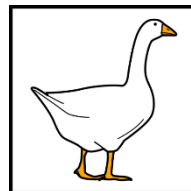
Prawo żydowskie wskazuje

sposób przyrządzania i spożywania posiłków.

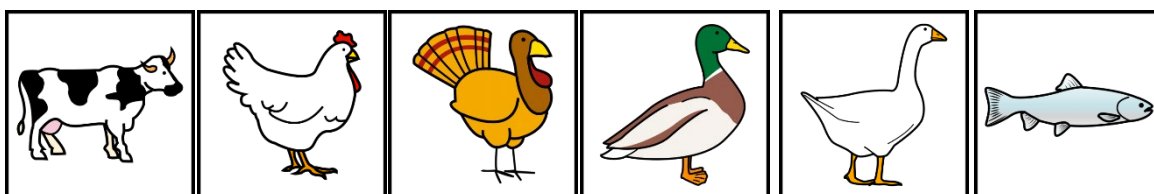
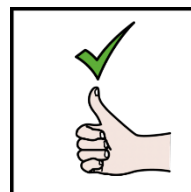
Główną zasadą koszerności

jest zakaz łączenia nabiału z mięsem.

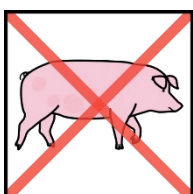
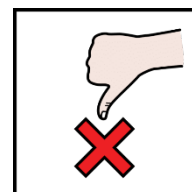
Inną ważną zasadą jest zakaz spożywania krwi zwierząt.

Żydzi mogą jeść na przykład:
krowy, kury, indyki, kaczki, gęsi,
większość ryb.

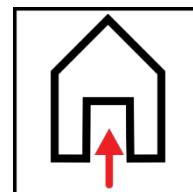
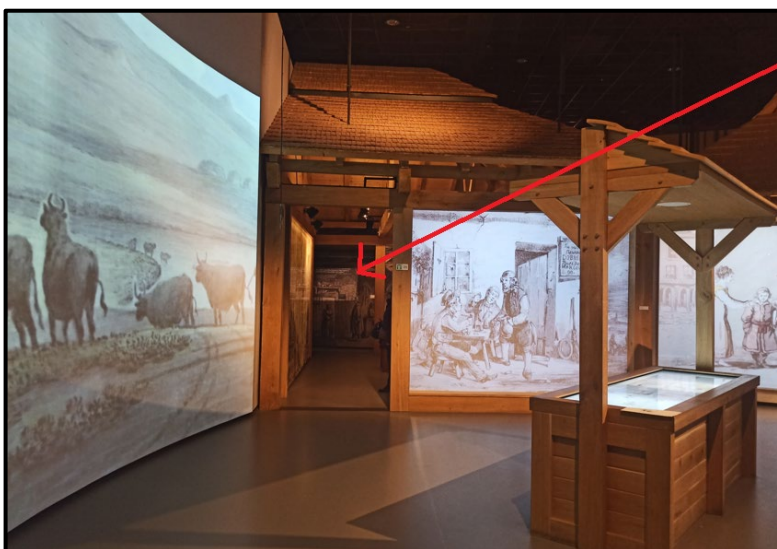

Żydzi nie mogą jeść świń.
Świnia jest niekoszerna.

Następne pomieszczenie,
które możesz zwiedzić to karczma.

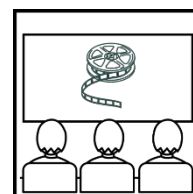
Wejście do karczmy:

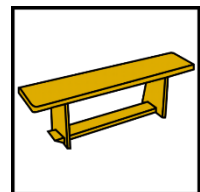
W karczmie wyświetlony jest film na ścianie.

Słysząc głos kobiety.

Głos kobiety opowiada o prowadzeniu karczmy.

W karczmie możesz usiąść przy stole:

Karczma to miejsce spotkań.

Miejsce kontaktów Żydów i chrześcijan.

W karczmach sprzedawano i kupowano towary.

Karczmy były własnością szlachty,

ale to Żydzi w nich pracowali

i dbali o dochody finansowe.

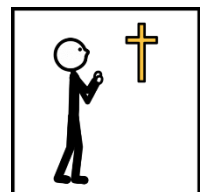
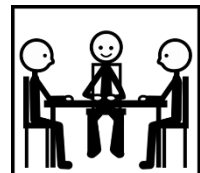
Prowadzenie karczmy

było jedną ze specjalizacji Żydów.

Karczmy prowadziły zazwyczaj kobiety.

Mężczyźni zajmowali się rachunkami

i zawieraniem znajomości.

Podejdź do skrzyni:

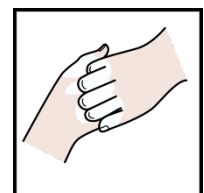
W skrzyni jest naczynie.

Naczynie służy do obmywania rąk.

Obmywanie to polewanie wodą.

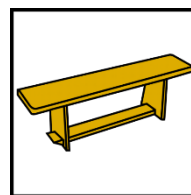
Żydzi obmywają ręce po przebudzeniu się.

Żydzi obmywają ręce przed jedzeniem chleba.

Obok skrzyni jest przejście do następnego pomieszczenia.

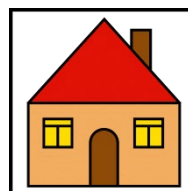
Możesz usiąść na ławce i odpocząć.

Wejdź do pomieszczenia

z zieloną szafką.

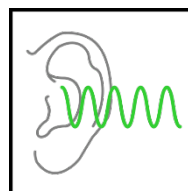
To żydowski dom.

W żydowskim domu słyszeć głos kobiety.

Kobieta opowiada

o zwyczajach w żydowskim domu.

Na ścianie

wyświetlany jest interaktywny obraz:

Żydowski dom podobnie jak chrześcijański dom
miał 1 pomieszczenie.

Żydowski dom był miejscem życia rodzinnego.

W domu Żydzi spali, jedli i pracowali.

Mężczyzna zajmował się pracą
i czytaniem religijnych tekstów.

Kobieta dbała o dom,
pomagała mężowi i wychowywała dzieci.

Dzieci uczyły się.

Podejdź do zielonego kredensu.

Kredens to szafka:

W kredensie stoją dwa takie same świeczniki.

To świeczniki szabasowe.

Świeczniki zapala się w każdy piątek wieczorem.

W piątek wieczorem zaczyna się **szabat**.

Szabat to najważniejsze święto judaizmu.

Szabat oznacza odpoczynek.

Szabat trwa od każdego piątku wieczorem

do soboty wieczorem.

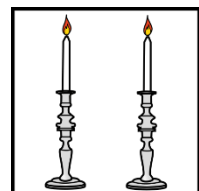
Zapalenie świeczników to początek szabat.

Szabat rozpoczyna kobieta.

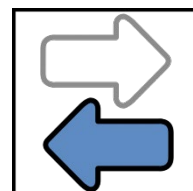
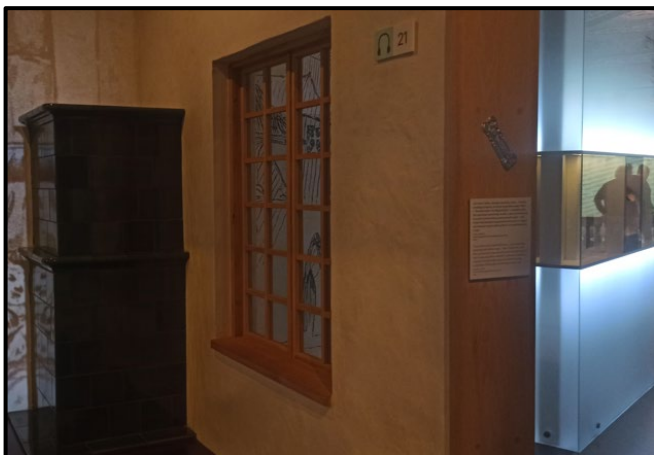
W gablocie jest książka pod tytułem "Cene urene" .

"Cene urene" to Biblia w języku jidysz.

Kobiety czytają Biblię w piątkowy wieczór i w święta.

Podejdź do framugi wyjścia z domu:

Na framudze po lewej stronie jest zawieszona **mezuz**a:

Mezuza to małe pudełko z pergaminem w środku.

Pergamin to materiał, na którym się pisze.

Na pergaminie jest tekst z Tory.

Mezuza była w każdym żydowskim domu.

Wejdź do następnego pomieszczenia.

To **synagoga**.

Synagoga to żydowski dom modlitwy i miejsce spotkań.

Synagoga, którą widzisz to rekonstrukcja.

Rekonstrukcja to ponowne stworzenie zniszczonego budynku lub fragmentu budynku.

To rekonstrukcja dachu drewnianej synagogi w Gwoźdźcu.

Drewniana synagoga w Gwoźdźcu powstała około 1650 roku.

Teraz już nie istnieje.

Gwoździec to miejscowość na Ukrainie.

Popatrz w górę:

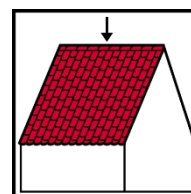
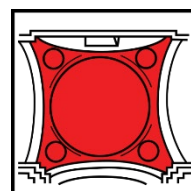

To sklepienie.

Sklepienie to dach.

Sklepienie ozdobione jest malowidłami.

Na sklepieniu namalowane są teksty modlitw, znaki zodiaku, zwierzęta i kwiaty.

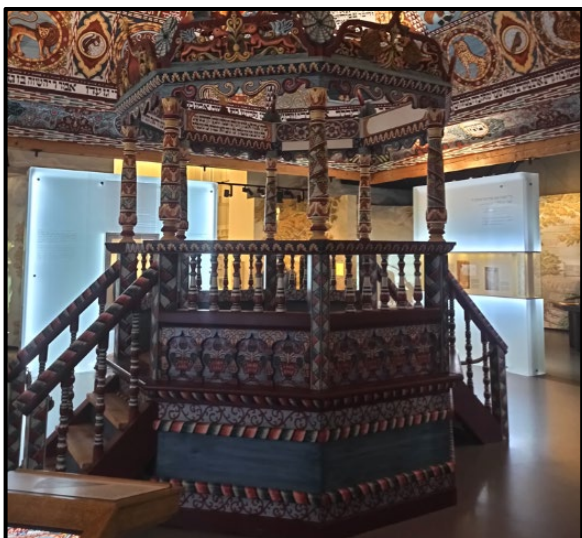

Zwierzęta wyglądają inaczej niż w rzeczywistości.

Nie ma postaci ludzkich.

Zakazy judaizmu nie pozwalają na tworzenie ilustracji ludzi.

Na środku stoi **bima**:

Bima to podwyższenie.

Z bimy odczytywane są słowa Tory.

Tora to święta księga Żydów.

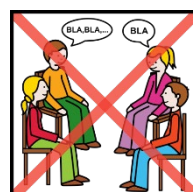
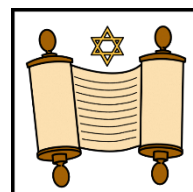
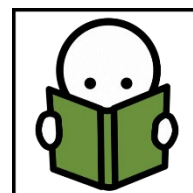
Tora to pierwsze 5 ksiąg Biblii.

Tora to inaczej Pięcioksiąg Mojżeszowy.

Wybrana osoba wchodzi na bimę i czyta fragment Tory,

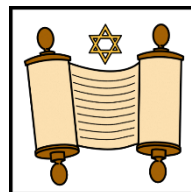
Czytanie Tory to zaszczyt.

Podczas czytania Tory nie wolno rozmawiać.

Naprzeciwko wejścia do Synagogi,
za bimą, jest gablota.
Gablota jest w ścianie.
W gablocie jest **Tora**.

Podejdź do gabloty:

Tora to 5 pierwszych ksiąg Biblii.

Tora to też żydowskie prawo religijne.

Tora spisana jest na zwoju pergaminu.

Tora przykryta jest tkaniną.

Tkanina chroni i ozdabia Torę.

Tkanina nazywana jest sukienką.

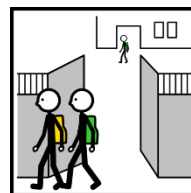
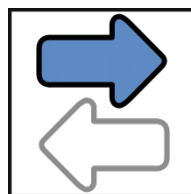
Na tkaninie jest korona i tarcza.

Spójrz na przedmiot
w prawym górnym rogu gabloty:

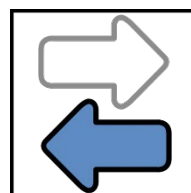

To jad. Jad to pałeczka w kształcie dłoni.
Jad to wskaźnik do czytania Tory.
Tory nie można dotykać palcami.
Torę czyta się od prawej strony do lewej.

Za ścianą z gablotą
po prawej stronie jest wyjście z wystawy.

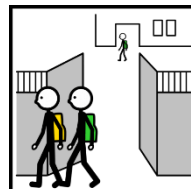

po lewej stronie jest wejście do Galerii 5.

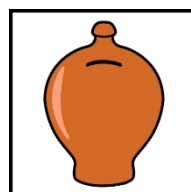
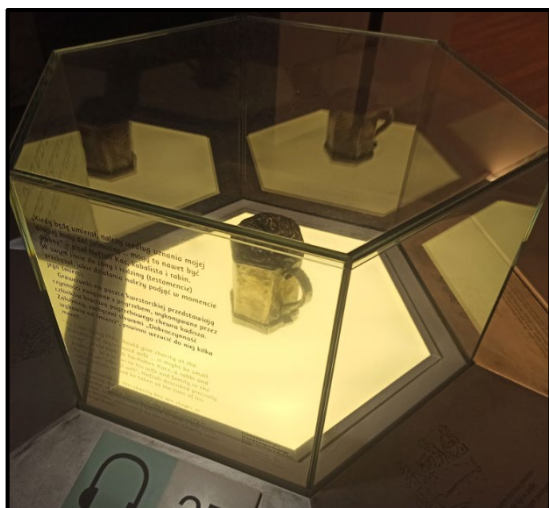

Wyjście z wystawy

jest przy gablocie z puszką kwestorską.

Puszka kwestarska to skarbonka:

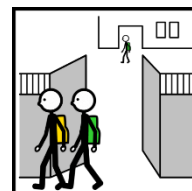
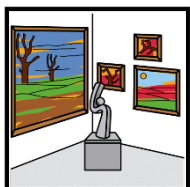

Możesz wyjść z wystawy i odpocząć.

Za wyjściem z Galerii 4 jest toaleta.

Wejście do galerii 5:

f. Galeria 5

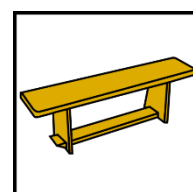
Wyzwania nowoczesności

Galeria 5 przedstawia lata od 1772 roku do 1914 roku.

Galeria 5 składa się z 11 pomieszczeń.

Galeria 5 jest największą galerią wystawy stałej.

W pomieszczeniach są ławki,
na których możesz usiąść i odpocząć.

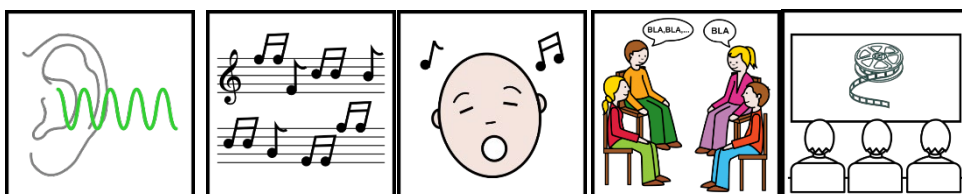

Na końcu Galerii 5
jest wyjście do pomieszczenia odpoczynku.

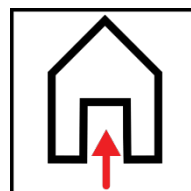

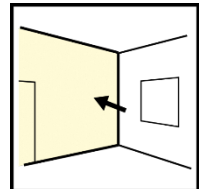
W Galerii 5 usłyszysz:

- muzykę
- rozmowy i śpiewy
- dźwięki z filmów

Galeria 5 zaczyna się w korytarzu:

Na ścianie po lewej stronie popatrz na obraz:

Obraz przedstawia uchwalenie Konstytucji 3 Maja.

Konstytucja 3 Maja to dokument

opisujący prawo w Polsce.

Konstytucja to najważniejszy akt prawny

opisujący zasady funkcjonowania państwa,

prawa i obowiązki obywateli.

Konstytucję 3 Maja uchwalono w 1791 roku.

Konstytucja 3 Maja

jest pierwszą konstytucją uchwaloną w Europie.

Konstytucję uchwalił Sejm

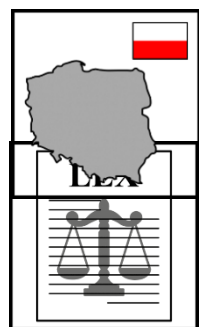
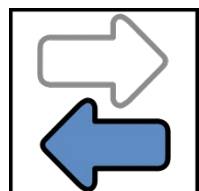
nazywany Wielkim albo Czteroletnim.

Sejm składał się z posłów wybranych przez szlachtę.

Szlachta to ludzie, którzy mogli decydować

o najważniejszych sprawach państwa.

Posłowie byli przedstawicielami szlachty.

W 1792 roku Polska toczyła wojnę z Rosją.

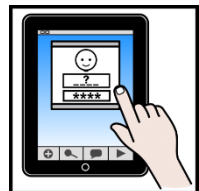
Polska przegrała wojnę z Rosją.

Konstytucja została unieważniona.

Przejdź dalej.

Podejdź do stołu:

W 1772 roku władcy Prus, Austrii i Rosji
dokonali pierwszego rozbioru Polski.

Polska zmniejszyła się.

W Prusach rządził król Fryderyk Drugi.

W Austrii rządził cesarz Józef Drugi.

W Rosji rządziła caryca Katarzyna Druga.

Władcy Prus, Austrii i Rosji przyłączyli kawałki Polski do swoich państw.

Nad stołem wiszą portrety władców Prus, Austrii i Rosji.

Portrety władców:

Fryderyk Drugi

Józef Drugi

Katarzyna Druga

Na stole wyświetlana jest prezentacja multimedialna.

Prezentacja pokazuje podział ziem Polski

podczas rozbiorów Polski.

Były 3 rozbiory Polski.

Rozbiorów dokonały 3 kraje: Prusy, Austria i Rosja.

W drugim rozbiorze Prusy i Rosja przyłączyły

następne części Polski do swoich państw.

Po trzecim rozbiorze już cała Polska została podzielona

między Prusy, Austrię i Rosję.

Na stole są 3 ekrany multimedialne.

W ekranach multimedialnych są prezentacje.

Dowiesz się, jakie prawa mieli Żydzi

w trakcie rozbiorów Polski.

Jakie prawa mieli Żydzi pod zaborem pruskim.

Jakie prawa mieli Żydzi pod zaborem austriackim.

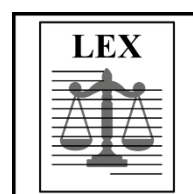
Jakie prawa mieli Żydzi pod zaborem rosyjskim.

Najwięcej Żydów mieszkało pod zaborem rosyjskim.

Prawo w każdym zaborze było inne.

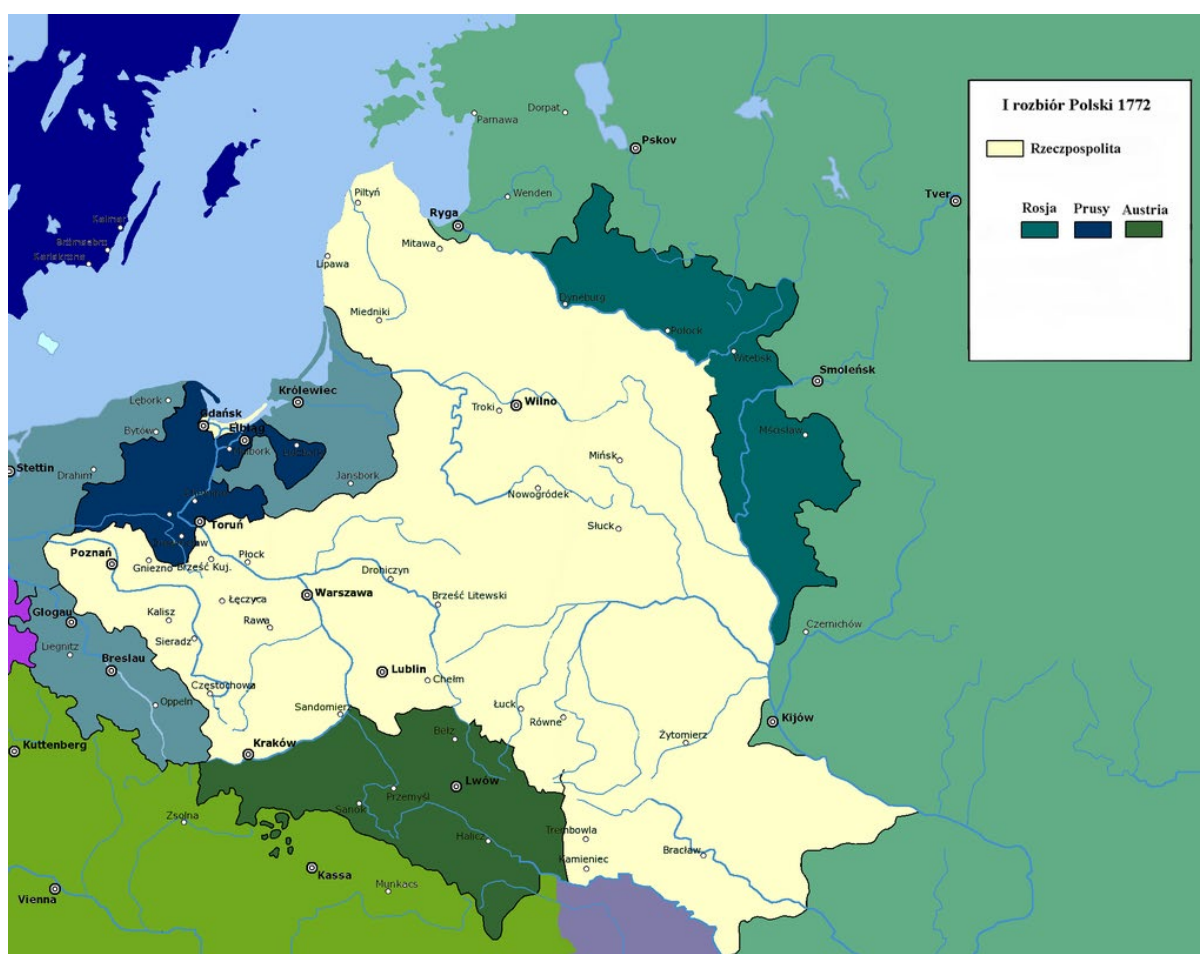
Prawa Żydów mieszkających pod zaborami dotyczyło:

- ubioru,
- wieku zawierania małżeństw,
- edukacji,
- pracy,
- języka,
- działalności rabinów,
- miejsc zamieszkania,
- służby wojskowej.

Ziemie zabrane Polsce przez Rosję, Prusy i Austrię w 1772 roku:

Pierwszy rozbiór Polski:

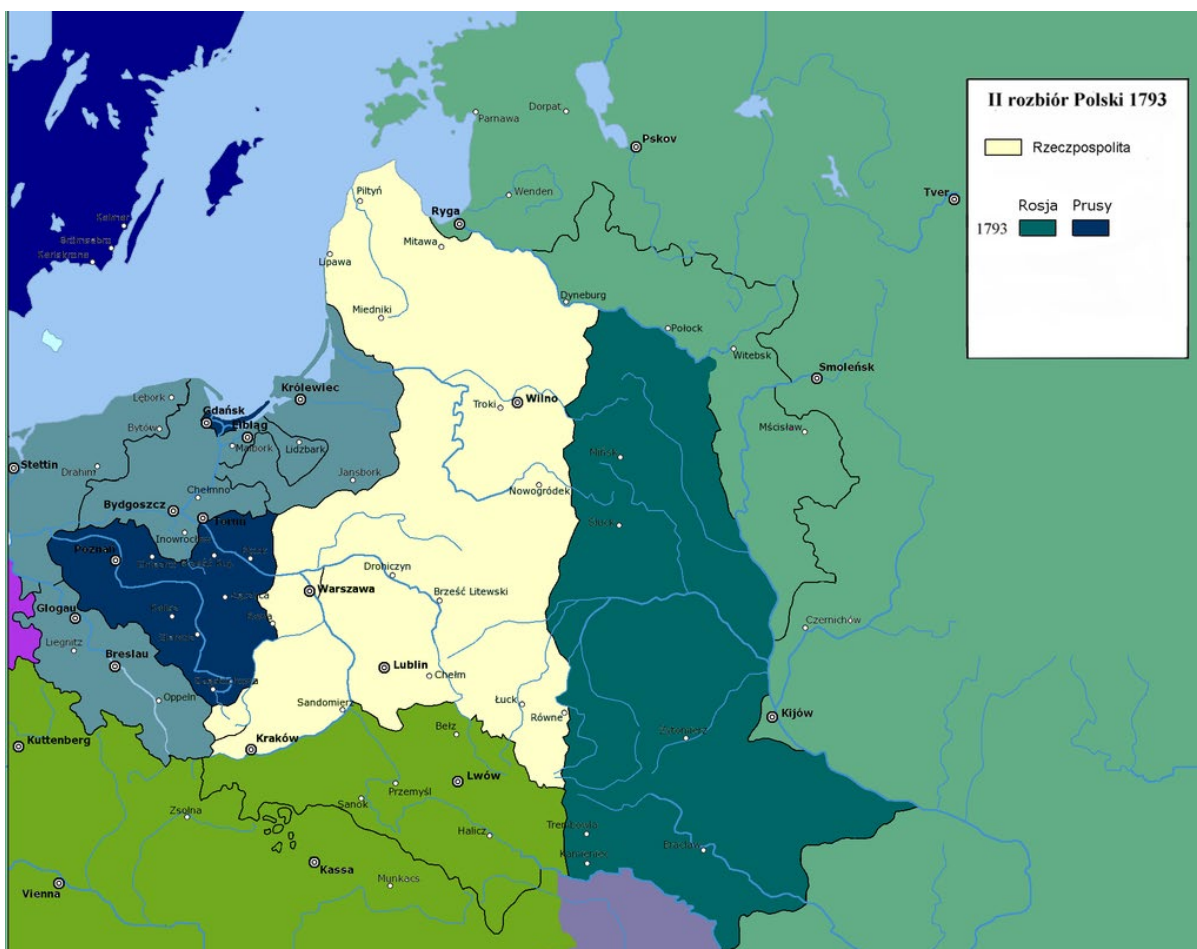

Źródło: Wikipedia

W 1793 roku władcy Rosji i Prus
dokonali drugiego rozbioru Polski.

Ziemie zabrane Polsce przez Rosję i Prusy 1793 roku:

Drugi rozbiór Polski:

Źródło: Wikipedia

Polacy chcieli odzyskać Polskę.

W 1794 roku Polacy rozpoczęli **powstanie kościuszkowskie**.

Powstanie to walka ludności państwa lub miasta przeciwko obcej władzy.

Powstanie kościuszkowskie to polskie powstanie narodowe przeciwko władzy Rosji i Prus.

Powstanie kościuszkowskie trwało od 24 marca 1794 roku do 16 listopada 1794 roku.

Przywódcą powstania był **Tadeusz Kościuszko**.

Rzeczpospolita po drugim rozbiorze była bardzo słabym państwem.

Powstanie kościuszkowskie było próbą ratowania niepodległości państwa. Powstanie zakończyło się przegraną Polaków.

Na czerwonej ścianie jest portret Tadeusza Kościuszki:

W powstaniu kościuszkowskim wzięli udział Żydzi.

Żydowski oddział był oddziałem kawalerii.

Kawaleria to żołnierze walczący na koniach.

Dowódcą żydowskiego oddziału był **Berek Joselewicz**.

Berek Joselewicz był żydowskim kupcem.

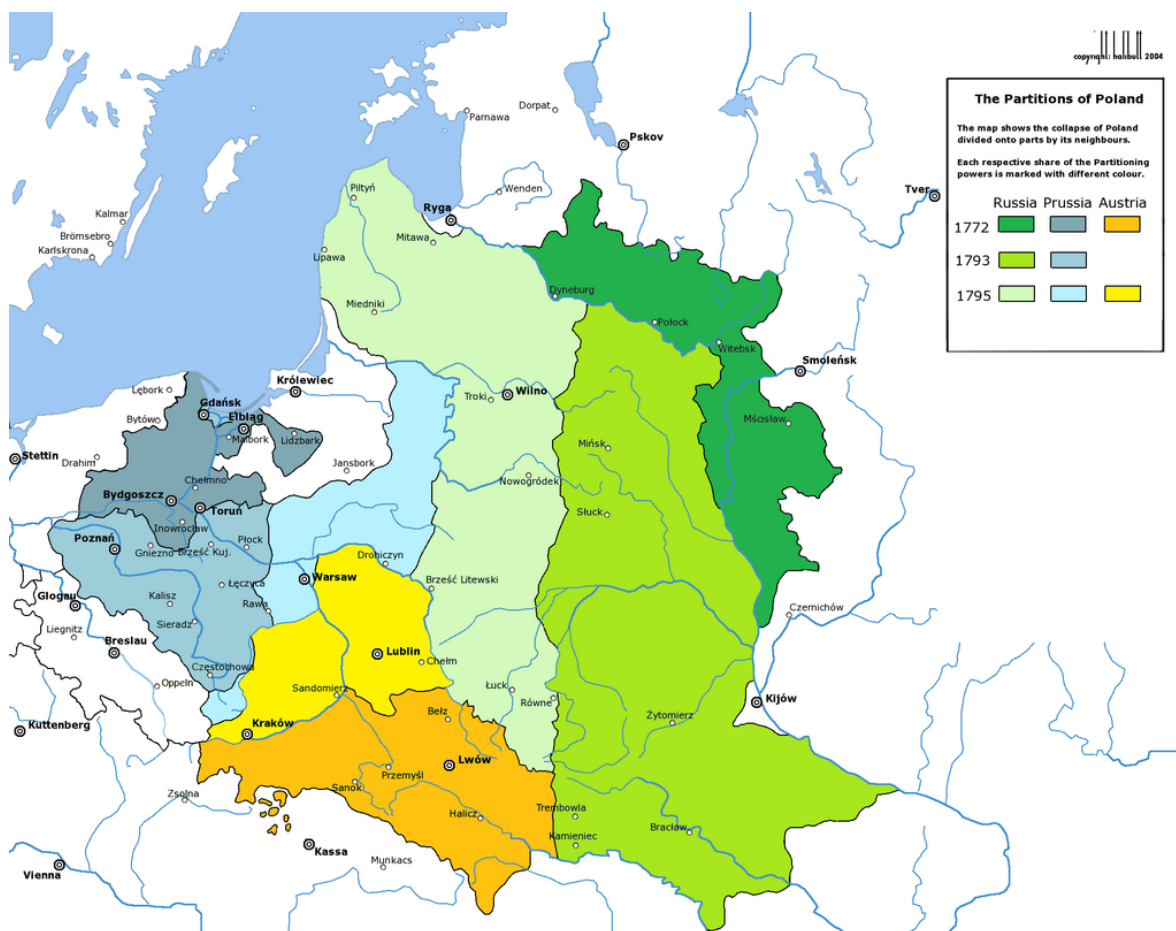
Na czerwonej ścianie jest portret **Berka Joselewicza**:

W 1795 roku Rosja, Prusy i Austria
dokonały trzeciego rozbioru Polski.
Trzeci rozbiór Polski był ostatnim.
Polska przestała istnieć na mapie Europy.

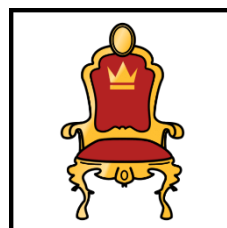

Ziemie zabrane Polsce przez Rosję, Prusy i Austrię
w 1772 roku, w 1793 roku i w 1795 roku:

Źródło: Wikipedia

Naprzeciwko portretów władców Prus, Austrii i Rosji
jest pusty tron króla Polski Stanisława Augusta Poniatowskiego:

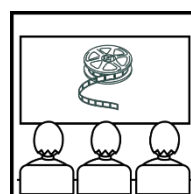
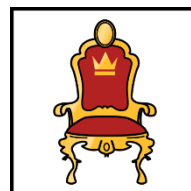
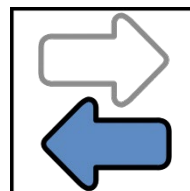

Pusty tron jest symbolem końca Polski.

Nie ma króla Polski.

Polska przestała istnieć.

Po lewej stronie tronu
na ekranie wyświetlany jest film:

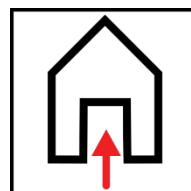
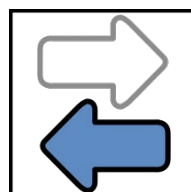
Film rozpoczyna się od roku 1795,
od trzeciego rozbioru Polski.

Film przedstawia historię Księstwa Warszawskiego.

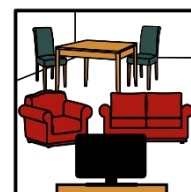
W filmie pojawia się Berek Joselewicz.

Berek Joselewicz był dowódcą żydowskiego oddziału żołnierzy
w powstaniu kościuszkowskim.

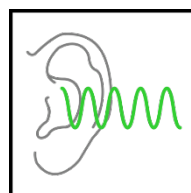
Po lewej stronie
jest wejście do następnego pomieszczenia.

Następne pomieszczenie to żydowski salon.
Salon to miejsce w bogatym domu,
gdzie spotykali się znani i szanowani ludzie.

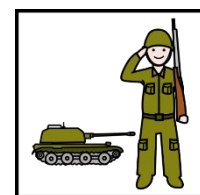
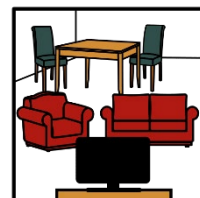
W salonie z głośników
słychać muzykę fortepianową.

Żydowski salon:

W żydowskich salonach
spotykali się politycy, artyści, wojskowi.
Rozmawiali na przykład o sytuacji w Polsce.

Na stole jest interaktywny ekran.

W ekranie są postacie.

Możesz dotknąć postaci

i przeczytać, co mówią.

Wypowiedzi osób dotyczą integracji Żydów.

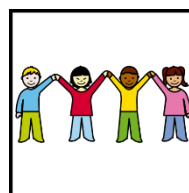
Integracja Żydów

to włączanie społeczności żydowskiej

do innych społeczności.

Integracja społeczności

to tworzenie jednej wspólnej społeczności.

Następne pomieszczenie

przedstawia żydowski ślub.

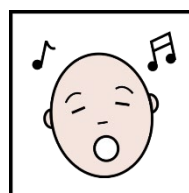
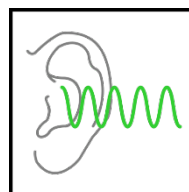
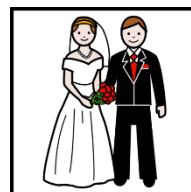
Uważaj.

Słychać weselną muzykę

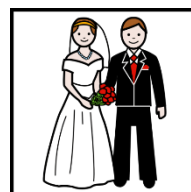
i śpiew.

Na ekranie wyświetlane są

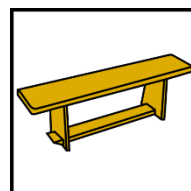
interaktywne obrazy.

Wejdź do pomieszczenia:

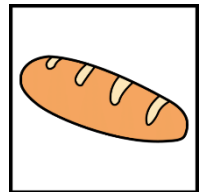
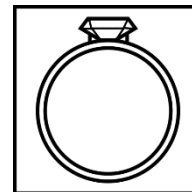
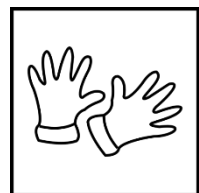
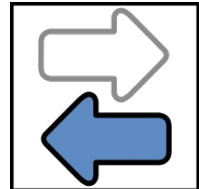
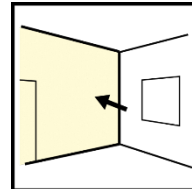

Po lewej stronie wejścia jest ławka.
Na ławce możesz usiąść i odpocząć.

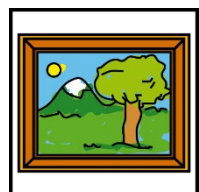

Na ścianie po lewej stronie
możesz obejrzeć:

- pocztówki,
- rękawiczki ślubne,
- ślubne nakrycie głowy panny młodej,
- pierścionek ślubny,
- chleb wypiekany z okazji ślubu,
- i inne ślubne przedmioty.

Znajdź obraz:

Z przodu idzie żydowska orkiestra.

W niebieskiej sukni idzie panna młoda.

Goście weselni są w tradycyjnych, żydowskich strojach.

Żydowski ślub był wydarzeniem publicznym.

W wydarzeniu brała udział rodzina, przyjaciele,
sąsiedzi i inni mieszkańcy.

Wszyscy odprowadzali pana młodego
i panią młodą do synagogi.

Podczas przyścia do synagogi
muzycy grali żydowską muzykę weselną.

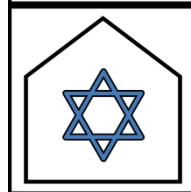
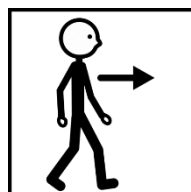
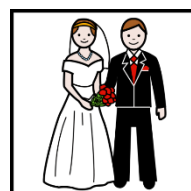
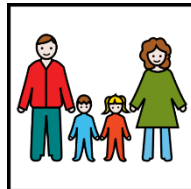
Pod sufitem podwieszona jest chupa:

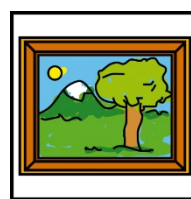
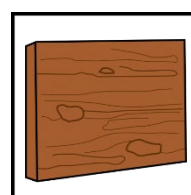
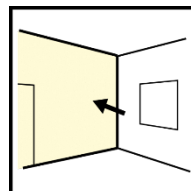
Chupa to ślubny baldachim.

Pod chupą odbywają się zaślubiny.

Żydowskie tradycje weselne zmieniły się,
gdy Polska została podzielona
na 3 zabory.

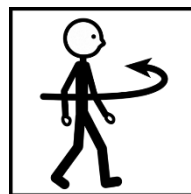

Podejdź do drewnianej ściany:

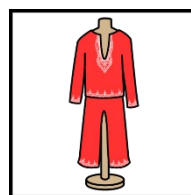

Ilustracje są obrotowe.

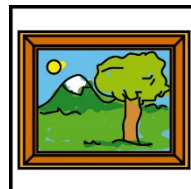
Możesz je dotknąć i obrócić.

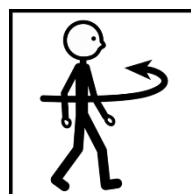
Obejrzyj tradycyjny, żydowski strój dla mężczyzny:

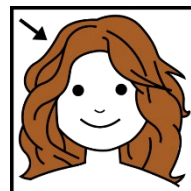
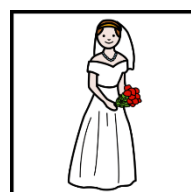
Obróć ilustrację.

Obejrzyj rosyjski strój dla mężczyzny:

Zgodnie z tradycją
żydowska panna młoda
goliła głowę, nie miała włosów.

W gablocie znajduje się czepiec.

Czepiec to nakrycie głowy dla zamężnej Żydówki:

W zaborze rosyjskim

Żydzi musieli prosić rosyjskich urzędników o zgodę,
żeby nosić tradycyjny żydowski strój.

Inaczej Żydzi musieli ubierać się
tak jak Rosjanie.

Żydówki nie mogły nosić tradycyjnego czepca i golić głów.

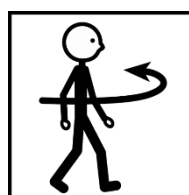
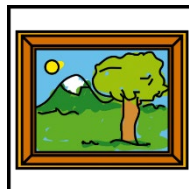
Obejrzyj tradycyjny, żydowski strój dla kobiety:

Żydówka ma na głowie czepiec.

Obróć ilustrację.

Obejrzyj strój dla kobiety w zaborze rosyjskim:

Na ścianie

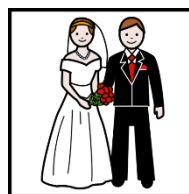
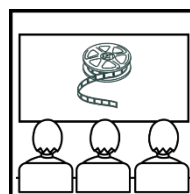
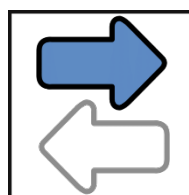
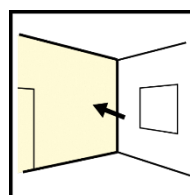
po prawej stronie

wyświetlane są interaktywne obrazy.

Zobaczysz ilustracje

z żydowskiego ślubu.

Zobaczysz inne żydowskie historie.

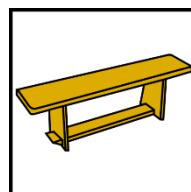
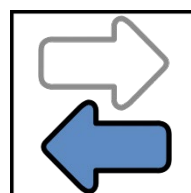
Następne pomieszczenie to biblioteka.

Przejdźcie do biblioteki:

Po lewej stronie jest ławka.

Możesz usiąść na ławce i odpocząć:

Jesteś w bibliotece:

Naprzeciwko wejścia do biblioteki jest stół.

W stole jest interaktywny ekran:

W ekranie możesz zobaczyć ilustracje żydowskich **maskili**.

Maskile to Żydzi,

którzy żyli nowocześnie,

ale pamiętali o swojej religii i zwyczajach.

Maskile zajmowali się nauką, pisali książki

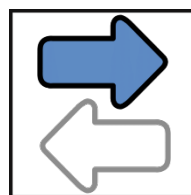
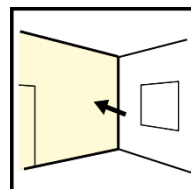
i artykuły naukowe.

Maskile chcieli się integrować

z innymi społecznościami europejskimi.

W ekranie możesz przeczytać fragmenty listów **maskili**.

Na ścianie po prawej stronie znajdź portret:

To Chaim Selig Słonimski.

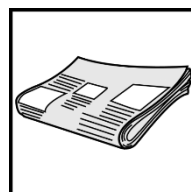
Słonimski był **maskilem**.

Słonimski był matematykiem,
pisarzem, astronomem i wynalazcą.

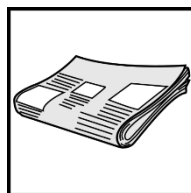
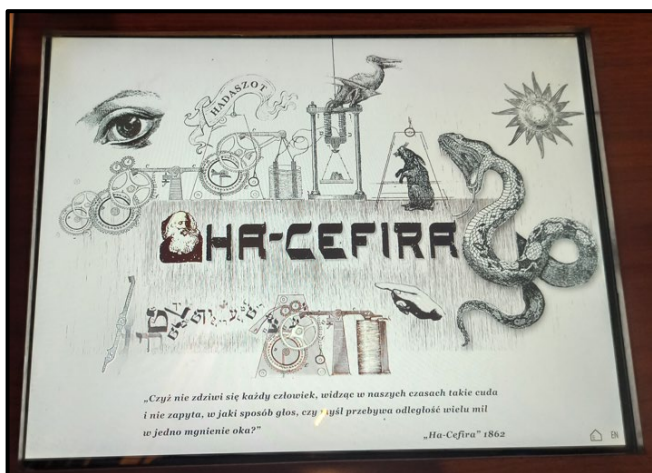
Slig Słonimski założył czasopismo "ha-Cefira"

i pisał artykuły do czasopisma w języku hebrajskim.

"ha-Cefira" była pierwszą hebrajską gazetą w Polsce.

Pod portretem Seliga Słomskiego jest interaktywny ekran:

Możesz obejrzeć artykuły z gazety w języku hebrajskim.

Możesz obejrzeć artykuły

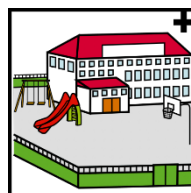
i ilustracje o dinozaurach, o węzach boa,

o słońcu, o telegrafii.

W bibliotece możesz obejrzeć portrety innych **maskili**

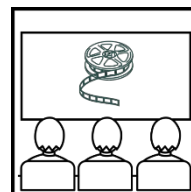
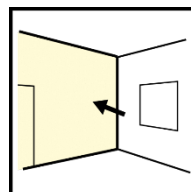
i przeczytać o ich osiągnięciach.

Następne pomieszczenie to szkoła.

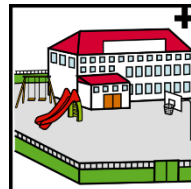

W pomieszczeniu szkoły

na ścianie wyświetlany jest film.

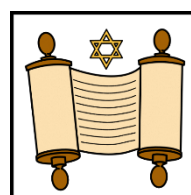
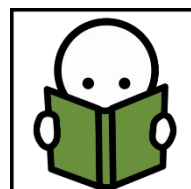
Wejdź do pomieszczenia szkoły:

To szkoła dla młodych Żydów.

Szkoła dla młodych Żydów to **jeschiwa**.

W jesziwie młodzi Żydzi uczyli się z książek religijnych dla własnego rozwoju intelektualnego.

Na ścianie wyświetlany jest film.

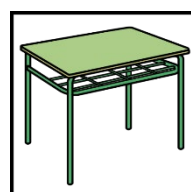
Film jest o **jesziwie** w Wołożynie.

Wołożyn to miasto na Białorusi.

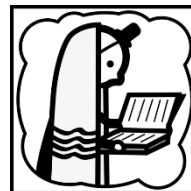
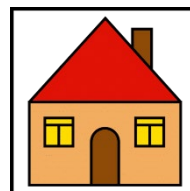
Jeschiwa w Wołożynie powstała w 1803 roku.

Obejrzyj szkolne ławki

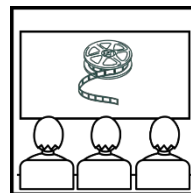
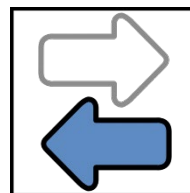
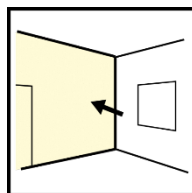
i książki na ławkach.

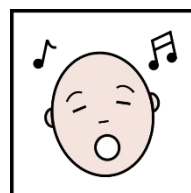
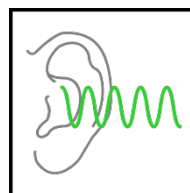
Następne pomieszczenie to dom modlitwy.

W domu modlitwy
na ścianie z lewej strony
wyświetlany jest film.

Słyszać modlitwy i śpiewy.

W domu modlitwy, na ścianach
namalowani są **chasydzi**.

Chasydzki dom modlitwy to **sztybel**.

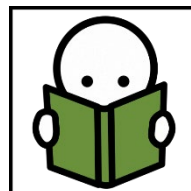
Chasyd to zwolennik chasydyzmu.

Chasydyzm to kierunek judaizmu.

Liderami grup chasydzkich są **cadykowie**.

Cadykowie to przewodnicy i doradcy swoich chasydów.

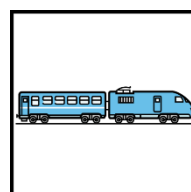
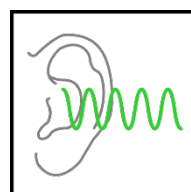
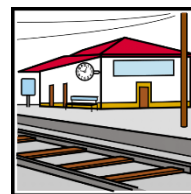
Cadykowie doradzają i błogosławią chasydom
w sprawach duchowych i problemach życiowych.

Na interaktywnym ekranie
możesz poczytać
o relacjach między cadykami i chasydami.

Następne pomieszczenie to dworzec kolejowy.

W pomieszczeniu dworca
słychać odgłosy pociągów.

Pomieszczenie z dworcem kolejowym:

Rozwój kolei to ważny moment w historii.

Ludzie zaczęli częściej podróżować do innych krajów.

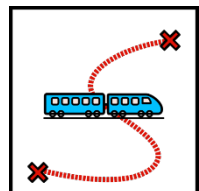
Kraje mogły szybciej wymieniać się towarami.

W pomieszczeniu dworca są postacie.

Postacie to pasażerowie kolei.

Koleją podróżowali ludzie biedni i bogaci,
pracujący i niepracujący.

Na dworcu

jest pomieszczenie z kasami biletowymi:

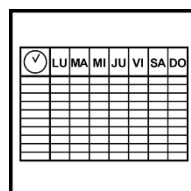

W pomieszczeniu możesz obejrzeć

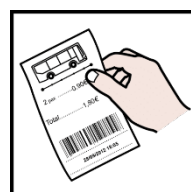
rozkłady jazdy kolei

i ceny biletów za przejazdy.

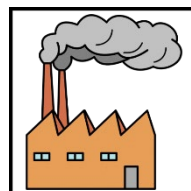
Obejrzyj kasę biletową:

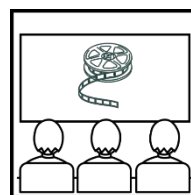
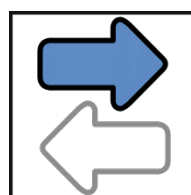
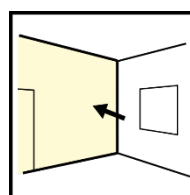
Możesz wziąć bilet jeśli jest dostępny.

Następne pomieszczenie to fabryka.

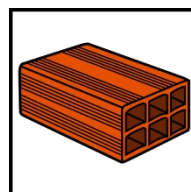
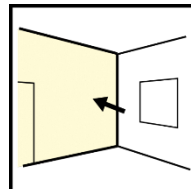
W pomieszczeniu fabryki
na ścianie
po prawej stronie
jest wyświetlany film.

Wejdź do pomieszczenia fabryki:

Po lewej stronie jest ściana:

Ściana jest zrobiona z cegły.

Ściana z ceglami przypomina
wejście do fabryki.

Fabryka na zdjęciach
to fabryka w Łodzi.

Łódź to miasto w Polsce.

Fabryka na zdjęciach
należała do Izraela Poznańskiego.

Izrael Poznański był żydowskim kupcem.

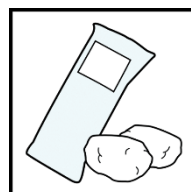
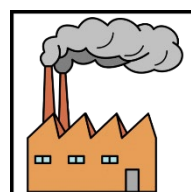
Później Izrael Poznański stał się przedsiębiorcą.

Przedsiębiorca to człowiek, który ma własną firmę.

Izrael Poznański zajmował się przemysłem bawełnianym.

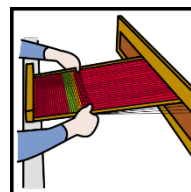
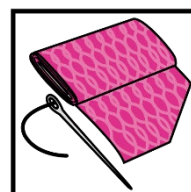
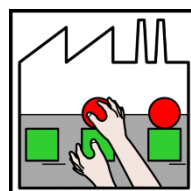
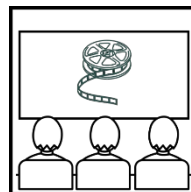
Bawełnę pozyskuje się z roślin.

Z bawełny tworzy się tkaniny.

Naprzeciwko jest ekran.

Na ekranie wyświetlany jest film:

Film jest o pracy w warsztacie w Łodzi.

W warsztatach pracowali biedni ludzie.

W warsztatach pracowali mężczyźni, kobiety i dzieci.

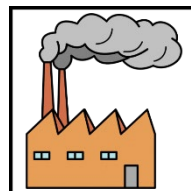
W gablocie pod ekranem

możesz zobaczyć narzędzia do wytwarzania tkanin.

W następnym pomieszczeniu obejrzysz
przemysł w Borysławiu.

Borysław to miasto w Ukrainie.

Wejdź do pomieszczenia:

W pomieszczeniu możesz obejrzeć
portrety rodziny Erdheimów.

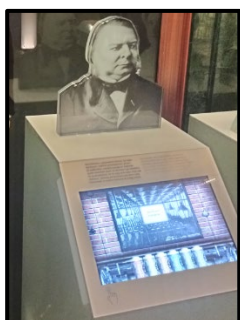
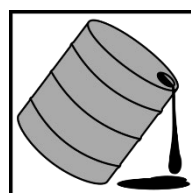
Rodzina Erdheimów była żydowską rodziną.

Rodzina Erdheimów wzbogaciła się
na wydobyciu ropy naftowej.

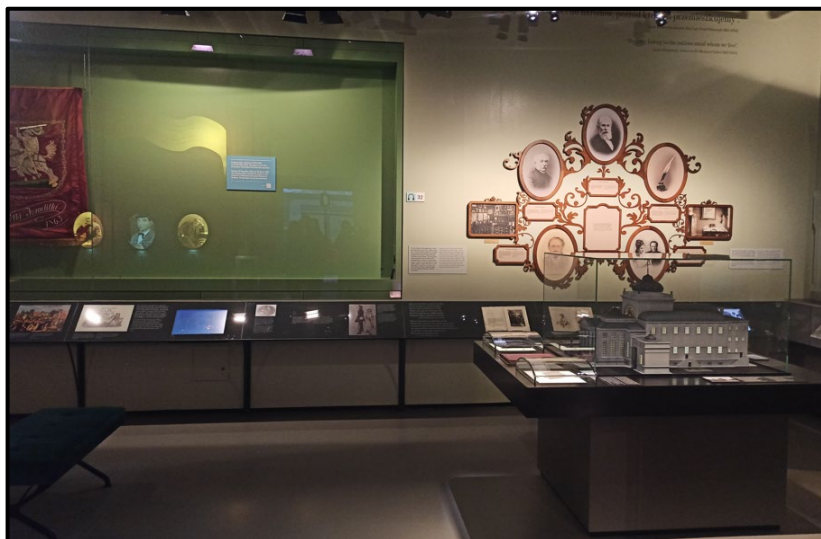
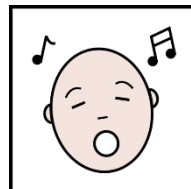
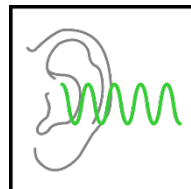
Ropa naftowa służy do otrzymywania na przykład benzyny.

W interaktywnym ekranie możesz zobaczyć portrety

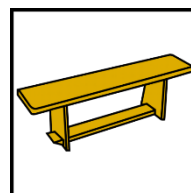
i przeczytać o bogatych przedsiębiorcach i biednych robotnikach.

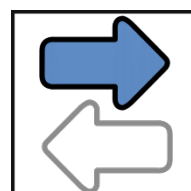
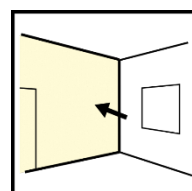
W następnym pomieszczeniu
słyszeć śpiew.

W pomieszczeniu możesz usiąść na niebieskiej ławce:

Na ścianie
po lewej stronie od wejścia
jest autoportret:

To Maurycy Gottlieb.

Autoportret to portret namalowany przez autora obrazu.

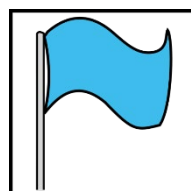
Maurycy Gottlieb namalował swój portret.

Maurycy Gottlieb był Żydem i Polakiem.

Na autoportrecie namalował siebie
w stroju polskiego szlachcica.

Podejdź do gabloty po prawej stronie.

Popatrz na chorągiew:

Chorągiew to flaga.

Chorągiew wyhaftowały polskie Żydówki.

Haft to metoda ozdabiania tkanin.

Na chorągwi wyhaftowano herb Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Po lewej stronie jest herb Polski,

po prawej stronie jest herb Litwy.

Polskie Żydówki wyhaftowały flagę w 1863 roku.

Polacy nie chcieli żyć pod zaborami.

Polacy rozpoczęli walkę o niepodległość.

W 1863 roku rozpoczęło się powstanie styczniowe.

Powstanie rozpoczęło się 22 stycznia w Królestwie Polskim
i 1 lutego na Litwie.

Powstanie to walka ludności państwa lub miasta
z obcą władzą.

Polacy walczyli przeciwko Imperium Rosyjskiemu.

Powstanie styczniowe było największym
i najdłużej trwającym polskim powstaniem narodowym.

Stoczono około 1200 bitew.

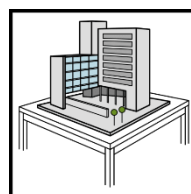
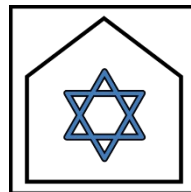
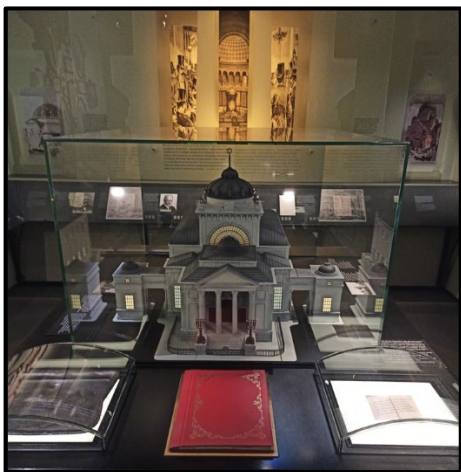
W walkach uczestniczyli także polscy Żydzi.

Powstanie styczniowe zakończyło się w październiku 1864 roku.

Polacy przegrali walkę.

Podejdź do makiety synagogi.

Synagoga to dom modlitwy:

To makieta Wielkiej Synagogi w Warszawie.

Wielką Synagogę w Warszawie otwarto w 1878 roku.

Kazanie, czyli nauczanie religijne

było prowadzone w języku polskim.

Przy makiecie słyszeć śpiew Gerszona Siroty.

Gerszon Sirota był chazanem,

prowadził modlitwy w Wielkiej Synagodze.

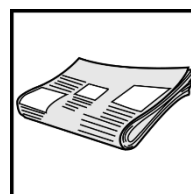
Nagrał pieśni synagogałne na płytach.

Przy synagodze w ekranie interaktywnym

możesz obejrzeć żydowską gazetę "Izraelita".

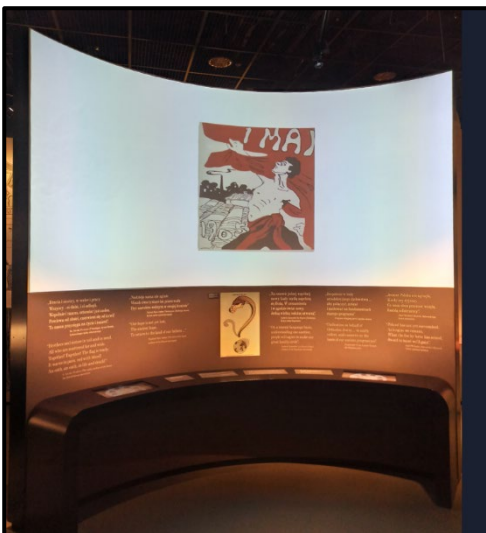
Gazetę wydawano w języku polskim.

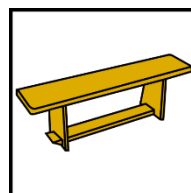
Przejdź przez pomieszczenie z fioletowymi ścianami
do następnego pomieszczenia:

Naprzeciwko wejścia do następnego
pomieszczenia jest duży ekran.
Na ekranie wyświetlane są zdjęcia i plakaty:

Za wejściem po prawej stronie jest biała ławka:

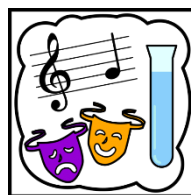
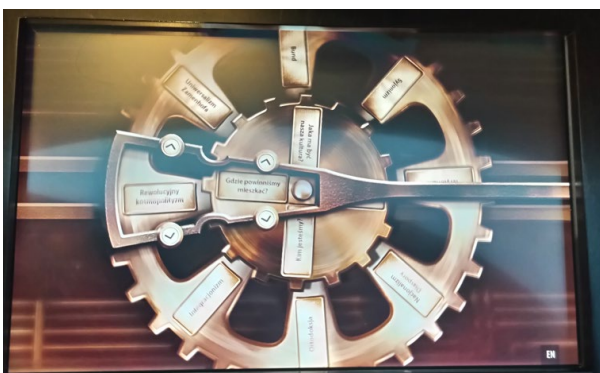

Możesz na niej usiąść i odpocząć.

Możesz obejrzeć zdjęcia i plakaty
wyświetlane naprzeciwko
na dużym ekranie.

Podejdź do dużego ekranu.

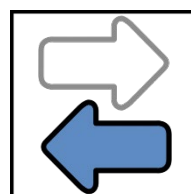
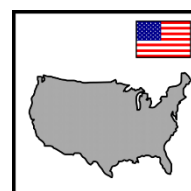
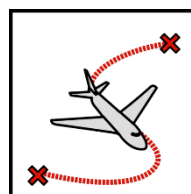
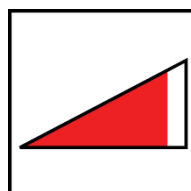
Pod ekranem jest ekran multimedialny:

Na ekranie są pytania o żydowską kulturę.

Dotykając pytań możesz przeczytać odpowiedzi
temat żydowskiej kultury.

Odwróć się i popatrz na ścianę:

Na ścianie jest mapa świata.

Na mapie czerwone strzałki wskazują
dokąd Żydzi wyjechali z ziem pod zaborami.

Powodem wyjazdów Żydów była bieda, bezrobocie
i **antysemityzm**.

Antysemityzm to wrogość wobec Żydów.

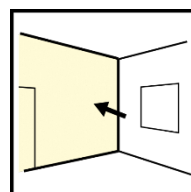
Najgrubsza strzałka wskazuje,
gdzie wyjechało najwięcej Żydów.

Najwięcej Żydów wyjechało do Stanów Zjednoczonych.

Na ścianie wyświetlany jest film o **żydowskiej emigracji**.

Emigracja to wyjazd do innego kraju na stałe
lub na dłuższy czas.

Na ścianie
po lewej stronie
jest interaktywny ekran:

W ekranie możesz przeczytać listy.

Listy pisali emigranci.

Emigranci to ludzie, którzy wyjechali do innego kraju.

Emigranci pisali listy do swoich rodzin i przyjaciół.

Dotknij skrzynki.

Na dole ekranu pojawią się koperty.

Kliknij w kopertę.

Pojawi się list.

Odwróć się,
podejdź do zielonej ściany:

Na ścianie są zdjęcia żydowskich pisarzy
i artystów teatralnych.

Podejdź do dużego zdjęcia:

To Icchok Lejb Perec.

Icchok Lejb Perec był znanym żydowskim pisarzem.

Pisał w języku jidysz.

Zdjęcie zrobiono w warszawskim mieszkaniu Pereca.

Pod zdjęciem

w szklanej gablocie są książki.

Książki zostały napisane przez Pereca.

Książki napisane są w języku jidysz.

Pod książkami jest interaktywny ekran:

W ekranie jest mieszkanie Icchoka Lejba Pereca.

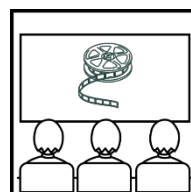
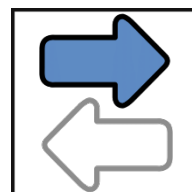
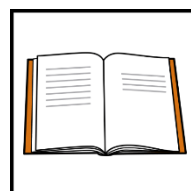
Dotykając drzwi poznasz informacje

o życiu i twórczości Icchoka Lejba Pereca.

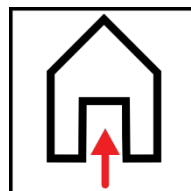
Po prawej stronie

wyświetlany jest film

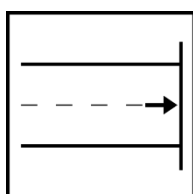
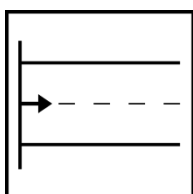
o żydowskim Teatrze Jidysz:

Wejście do Galerii 6:

Na początku Galerii 6 po prawej stronie
i na końcu Galerii 6
jest wejście do **pomieszczenia odpoczynku**.

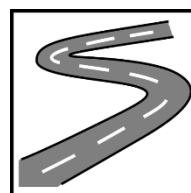

Możesz wyjść z galerii i odpocząć.

Możesz wyjść z galerii i pójść do wyjścia z muzeum.

g. Galeria 6

Na żydowskiej ulicy

Galeria 6 przedstawia lata od 1918 roku do 1939 roku.

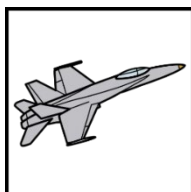
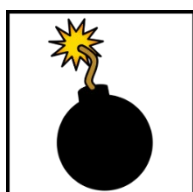
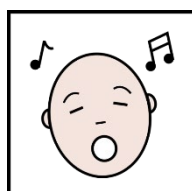
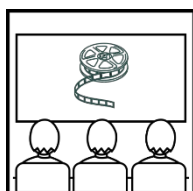
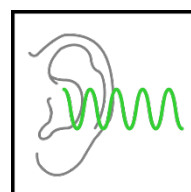
Lata od 1918 roku do 1939 roku w historii Polski nazywają się **okresem międzywojennym**.

Od 1918 roku do 1939 roku

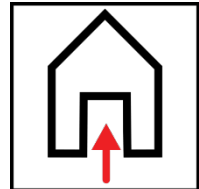
Polska nazywała się Drugą Rzeczpospolitą.

W Galerii 6 usłyszysz:

- odgłosy z filmów
- muzykę i śpiew
- odgłosy wojny z Galerii 7:
strzały, wybuchy, latające samoloty.

Wejście do Galerii 6:

Naprzeciwko wejścia do Galerii 6 jest mapa.

To mapa Europy.

Na mapie wyświetlany jest film.

Film przedstawia

działania wojenne w czasie pierwszej wojny światowej.

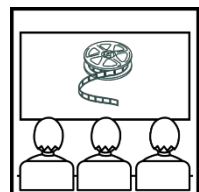
Pierwsza wojna światowa

trwała od 1914 roku do 1918 roku.

W 1918 roku Polska odzyskała niepodległość.

Polska odzyskała niepodległość

po 123 latach zaborów.

Pod mapą są zdjęcia.

To zdjęcia przedstawiające Żydów.

Podczas wybuchu pierwszej wojny światowej

mieszkańcy ziem polskich, również Żydzi

musieli dołączyć do armii zaborców.

Polacy i Żydzi często musieli walczyć

przeciwko innym Polakom i Żydom.

Stań naprzeciwko zdjęcia:

To zdjęcie żołnierzy

Pierwszej Brygady Legionów Polskich.

Legiony Polskie to polskie wojsko

w czasie pierwszej wojny światowej.

Mężczyzna, nad którym jest cyfra 1 to Leopold Gottlieb.

Leopold Gottlieb był malarzem.

Leopold Gottlieb był młodszym bratem Maurycego Gottlieba.

Pod zdjęciem są czarne szuflady.

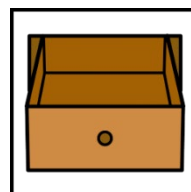
Możesz otworzyć szuflady.

W szufladach są rysunki

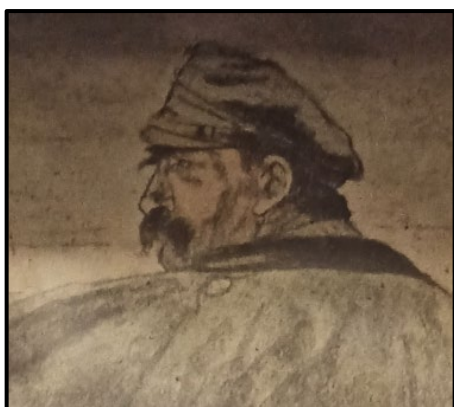
Rysunki narysował Leopold Gottlieb.

W trakcie służby wojskowej w Legionach Polskich

Leopold Gottlieb rysował swoich kolegów żołnierzy.

Na jednym z rysunków jest Józef Piłsudski:

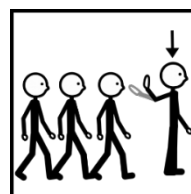
Józef Piłsudski był wodzem Armii Polskiej

i naczelnikiem Polski.

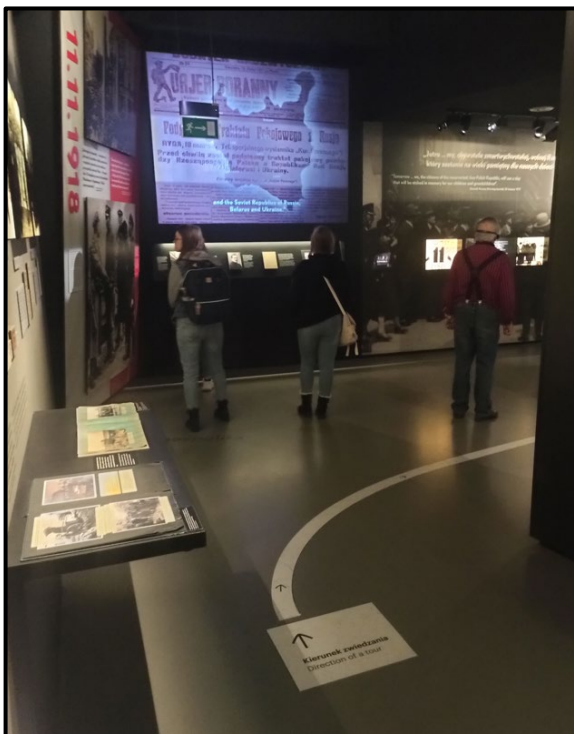
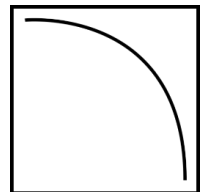
Naczelnik to osoba,

która sprawuje władzę w kraju.

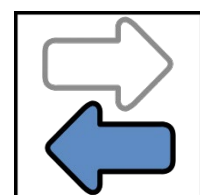
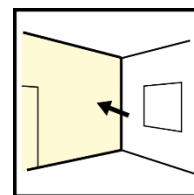
Józef Piłsudski walczył o niepodległość Polski.

Podejdź do linii pokazującej kierunek zwiedzania:

Po lewej stronie na ścianie
są zdjęcia osób,
które pomagały ludziom
podczas wojny.
Pomagali Polacy i Żydzi.
Pomagali Żydzi mieszkający w Ameryce.

Na ścianie naprzeciwko, pod ekranem
możesz zobaczyć order Virtuti Militari:

Order Virtuti Militari

to najwyższe odznaczenie wojenne w Polsce.

Order Virtuti Militari

otrzymuje osoba za osiągnięcia wojenne.

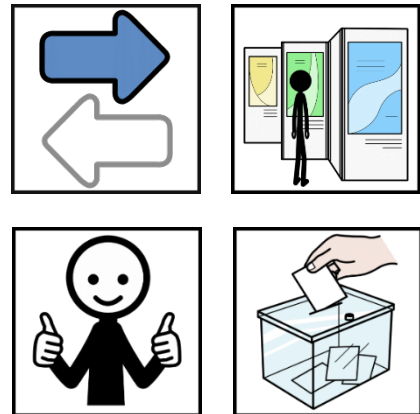
Order Virtuti Militari

jest jednym z najstarszych orderów wojennych na świecie.

Order Virtuti Militari

otrzymało wielu żołnierzy Legionów Polskich.

Po prawej stronie jest plakat:

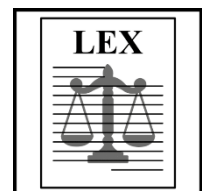

To plakat zachęcający Żydów do głosowania w wyborach do Sejmu Ustawodawczego.

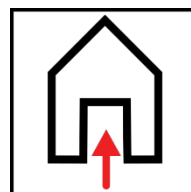
Do Sejmu Ustawodawczego wybierano ludzi, którzy uchwalili nową konstytucję Polski.

Konstytucja to najważniejszy akt prawny opisujący zasady funkcjonowania państwa, prawa i obowiązki obywateli.

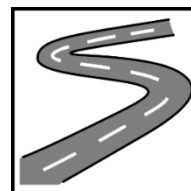
W nowej konstytucji były opisane prawa i obowiązki polskich Żydów.

Wejście do następnego pomieszczenia:

Następne pomieszczenie to
ulica żydowska.

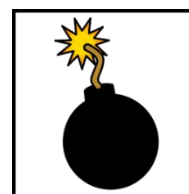
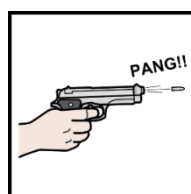
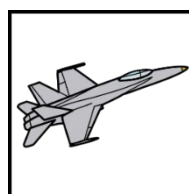
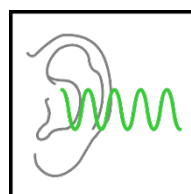
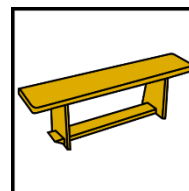
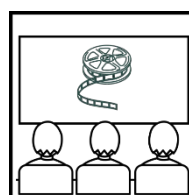
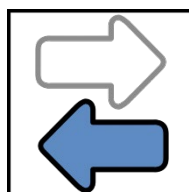
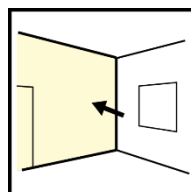
Na ścianie po lewej stronie
wyświetlany jest film:

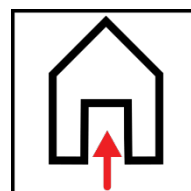
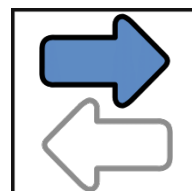
Przy ścianie jest ławka.
Możesz usiąść i obejrzeć ulicę.

Uważaj.

W pomieszczeniu słychać
odgłosy samolotów,
strzelania i bomb.

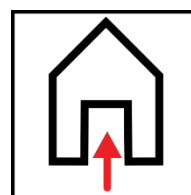
Stań tyłem do ściany z filmem.
Po prawej stronie jest wejście
do pomieszczenia.

Następne pomieszczenie
to pomieszczenie z informacjami o polityce.

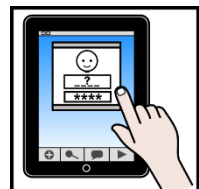
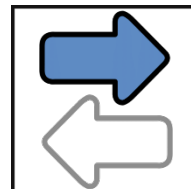

Wejście do pomieszczenia:

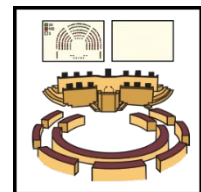
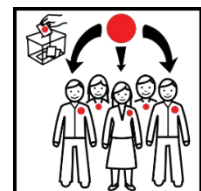

W pomieszczeniu
na ścianach przedstawione są
najważniejsze wydarzenia w Polsce
w okresie międzywojennym
od roku 1919 do roku 1939.

Na ścianie po prawej stronie
znajduje się interaktywny ekran.

W okresie międzywojennym
Żydzi w Polsce posiadali prawa wyborcze.
Żydowskie partie polityczne
miały swoich przedstawicieli
w polskim parlamencie.

W międzywojennej Polsce
istniały 3 najważniejsze
żydowskie ruchy polityczne:
syjonizm, partia Agudas i Bund.
Żydowskie partie polityczne
zakładały żydowskie szkoły, kluby sportowe,
kluby młodzieżowe, teatr, gazety,
dbały o opiekę zdrowotną dla Żydów.

Podejdź do niebieskiego słońca:

Najwięcej Żydów popierało **ruch syjonistyczny**.

Syjonizm był najsilniejszym żydowskim ruchem politycznym.

W grupach syjonistycznych działali syjoniści.

Syjoniści chcieli,

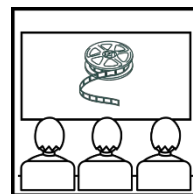
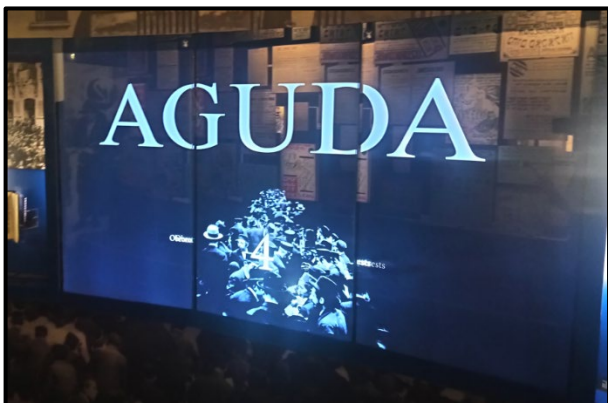
żeby Żydzi wyjechali do Palestyny.

Syjoniści chcieli utworzyć żydowskie państwo w Palestynie.

Syjoniści namawiali do nauki języka hebrajskiego.

Po lewej stronie

są informacje o ruchu politycznym Agudas Jisroel:

Zwolennicy ruchu Agudas Isroel

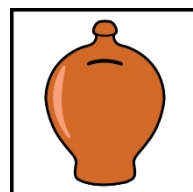
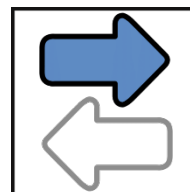
dbali o tradycje religijne Żydów.

Na ekranie zobaczysz film

o działaniach ruchu Agudas Isroel.

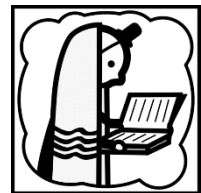
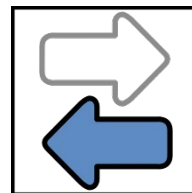
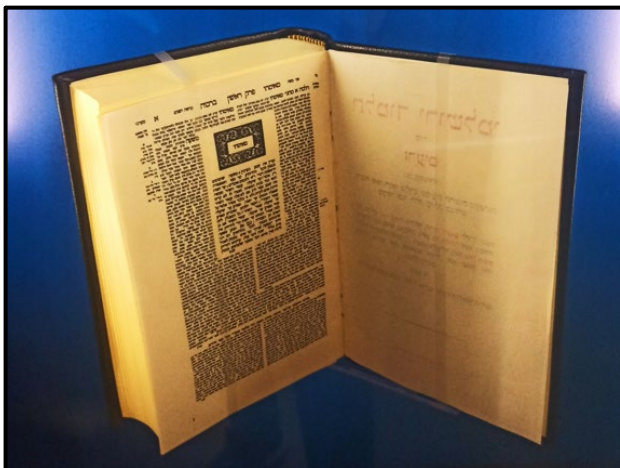
Po prawej stronie ekranu

jest skarbonka:

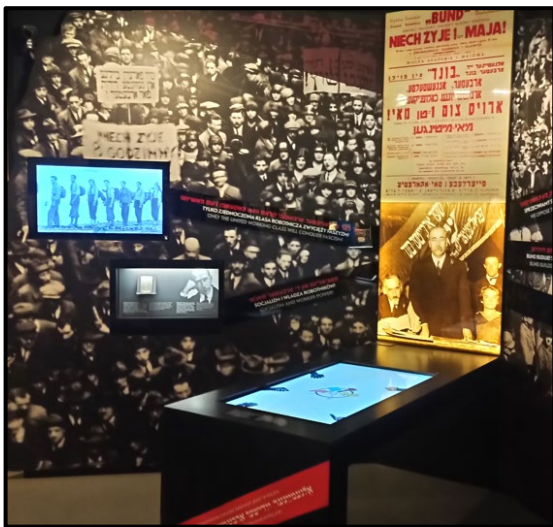
Do skarbonki zbierano pieniądze
dla szkoły Jesziwy Mędrców Lublina.
Jesziwa Mędrców Lublina
została otwarta w 1930 roku.
Szkoła Jesziwa Mędrców Lublina
była największą i najnowocześnieszą
szkołą dla religijnych Żydów na świecie.

Po lewej stronie jest **Talmud**:

Talmud to najważniejszy zbiór ksiąg o tradycji judaizmu.
Judaizm to religia Żydów.

Przejdź na koniec sali:

Miejsce na końcu sali przedstawia **żydowską socjalistyczną partię robotniczą Bund**.

Bundyzm to ruch polityczny.

Partia Bund dążyła do poprawy warunków życia robotników.

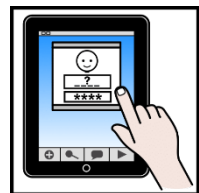
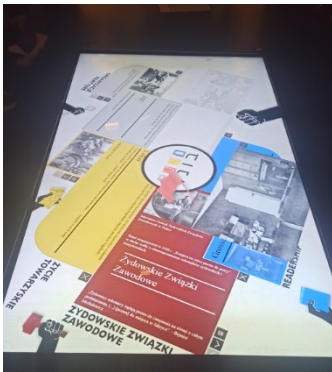
Do partii Bund należeli **Bundyści**.

Bundyści nie zgadzali się z syjonistami.

Bundyści sprzeciwiali się utworzeniu państwa żydowskiego w Palestynie.

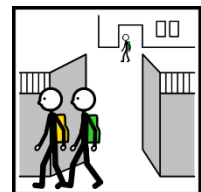
Bundyści uważali, że ich dom jest tam, gdzie żyją.

Działalność ruchu Bund
możesz poznać
na interaktywnym ekranie:

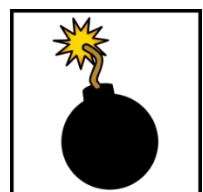
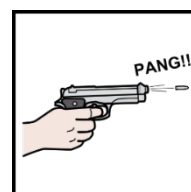
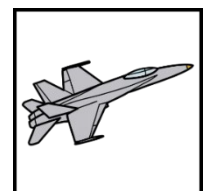
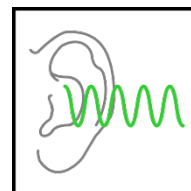

Obejrzyj pozostałe zdjęcia i przedmioty w pomieszczeniu
lub wyjdź z pomieszczenia.

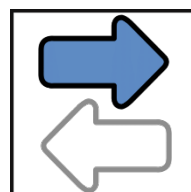
Wyjście z pomieszczenia:

Przy wyjściu głośniej słychać
odgłosy samolotów, strzelania i bomb.

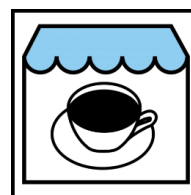

Po prawej stronie jest wyjście z galerii
do pomieszczenia odpoczynku:

Druga strona ulicy przedstawia kulturę żydowską
tworzoną w okresie międzywojennym.

Naprzeciwno wyjścia z pomieszczenia z polityką
jest wejście do kawiarni:

Pomieszczenie przypomina dawną kawiarnię
o nazwie Mała Ziemiańska:

Kawiarnia Mała Ziemiańska

była na ulicy Mazowieckiej w Warszawie.

Na ścianie po lewej stronie jest ekran.

Na ekranie wyświetlane są zdjęcia.

Zdjęcia pokazują wydarzenia

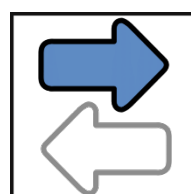
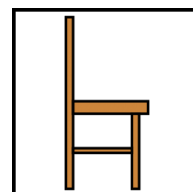
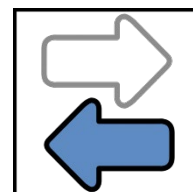
jakie miały się w kawiarni i przy ulicy Mazowieckiej.

Na zdjęciach są ludzie,

którzy przychodzili do kawiarni Mała Ziemiańska.

W pomieszczeniu możesz usiąść na krzesłach
przy stołach.

Na spotkania do kawiarni
przychodził pisarz Julian Tuwim.

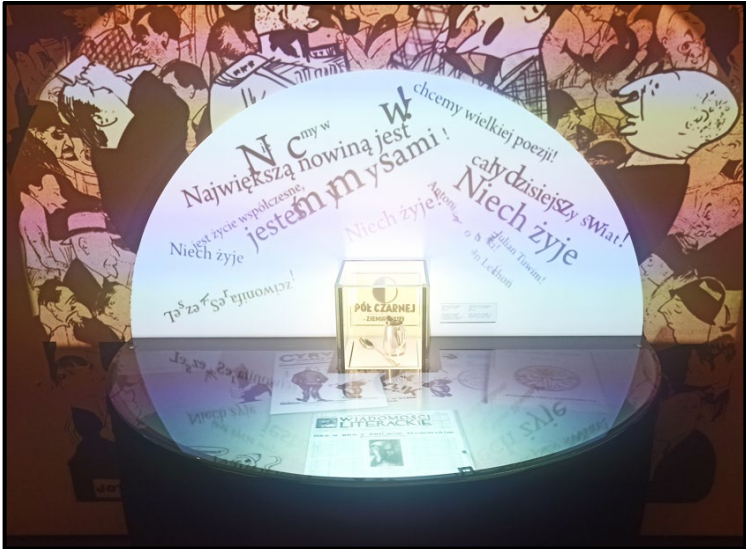
Na ścianie po prawej stronie

jest wiersz napisany przez Juliana Tuwima.

Wiersz ma tytuł "Żydek".

Na ścianie naprzeciwko wejścia

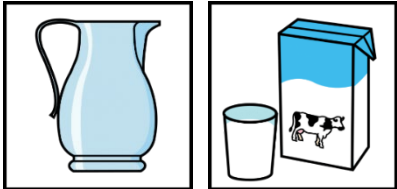
wyświetlane są ilustracje i teksty:

Na stole stoi mlecznik i łyżeczka

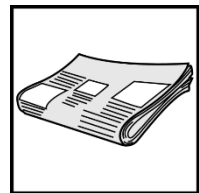
z kawiarni Mała Ziemiańska.

Mlecznik to naczynie do mleka.

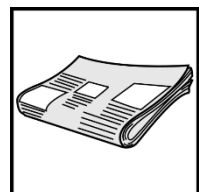
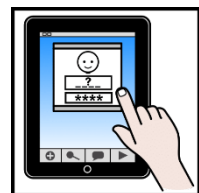
Na zielonej ścianie

są gazety:

Gazety pisane są w języku polskim,
jidysz i hebrajskim.

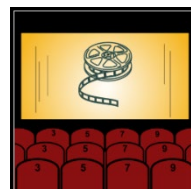
Na ścianie jest interaktywny ekran:

Możesz obejrzeć
interaktywną gazetę.

Przejdź dalej.

Po prawej stronie jest kino:

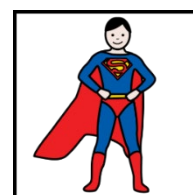
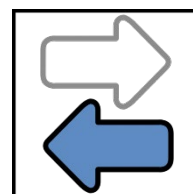

Możesz usiąść i obejrzeć fragment filmu.

Wyświetlany film to "Dybuk".

"Dybuk" to najważniejszy w Polsce film
nagrany w języku jidysz.

Na ścianie po lewej stronie jest zdjęcie:

To Zisza Brejtbart.

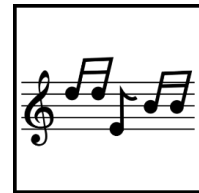
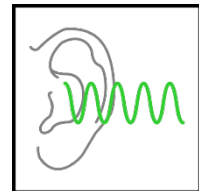
Zisza Brejtbart był siłaczem,
wyginał metalowe pręty.

Zisza Brejtbart był wzorem do stworzenia
postaci Supermana.

Następne pomieszczenie to klub artystyczny.

Uważaj.

W pomieszczeniu może grać muzyka.

Pomieszczenie przypomina siedzibę

Związku Literatów i Dziennikarzy Żydowskich w Warszawie

Siedziba mieściła się przy ulicy Tłomackie 13.

W siedzibie spotykali się artyści,

głównie pisarze, którzy pisali w języku jidysz.

W siedzibie ludzie spotykali się,

rozmawiali i tańczyli.

Na podłodze są narysowane kroki do tańca tango.

W okresie międzywojennym

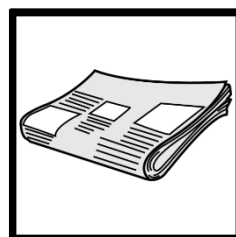
tango było najmodniejszym tańcem.

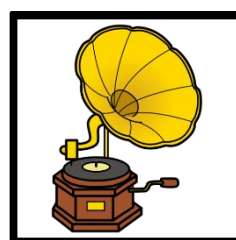
Na stoliku po lewej stronie
jest interaktywna prezentacja.

Możesz obejrzeć artykuły z czasopisma “Literarisze Bleter”.

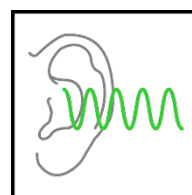
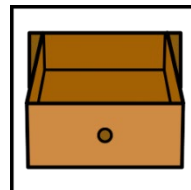
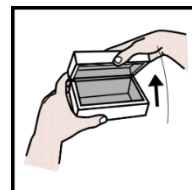
To najważniejsze czasopismo literackie pisane w języku jidysz:

Przy ścianie stoi gramofon:

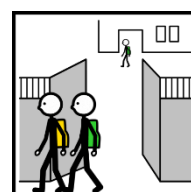
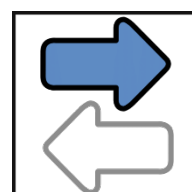
Gramofon to urządzenie
do odtwarzania muzyki.
Gramofon stoi na szafce z szufladami.
Jeśli otworzysz szufladę
usłyszysz muzykę z melodią tango.
W szufladzie są płyty gramofonowe
i informacje o twórcach utworów.
Tango to forma muzyczna i rodzaj tańca.

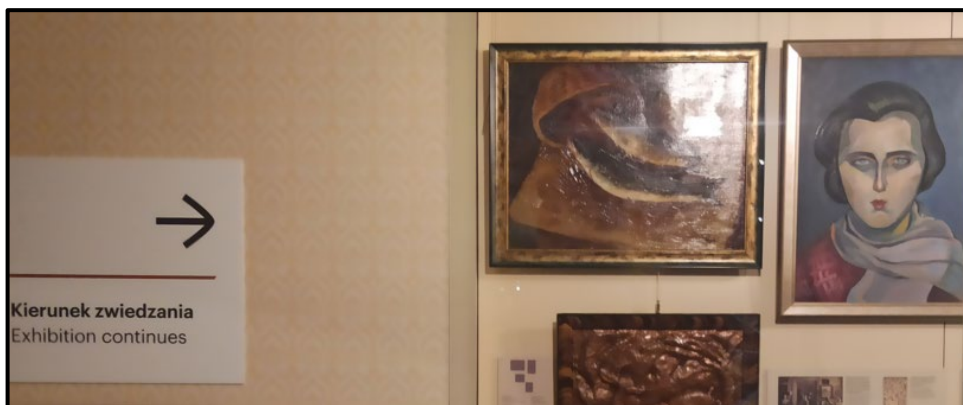
Na stole obok szafki jest stary telefon:

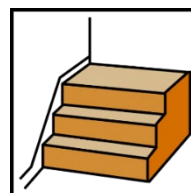
Jeśli podniesiesz słuchawkę
i przyłożysz do ucha
usłyszysz opowieści uczestników
spotkań w siedzibie przy ulicy Tłomackie 13.
Stań plecami do gramofonu i telefonu.
Wyjdź z pomieszczenia po prawej stronie.

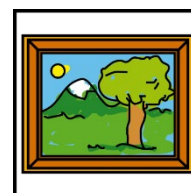
Zobaczysz kierunek zwiedzania:

Po prawej stronie
są schody, które prowadzą
na dalszą część wystawy.

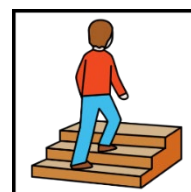

Po lewej i po prawej stronie
są żydowskie dzieła sztuki.
Zobaczysz obrazy, rzeźby
i zdjęcia żydowskich artystów.

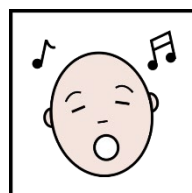
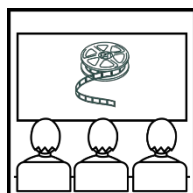
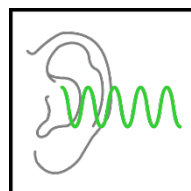

Prezentowane dzieła sztuki
wykonali żydowscy artyści około 1930 roku.
Obejrzyj dzieła sztuki.

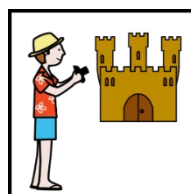
Wejdź po schodach do pomieszczenia na piętrze.

W pierwszym zwiedzanym pomieszczeniu
słyszeć głosy z filmów,
na końcu pomieszczenia słyszeć śpiew i klaskanie.

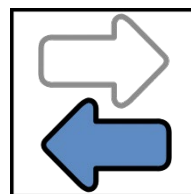

Na piętrze zacznij zwiedzanie
od pomieszczenia po prawej stronie:

Pomieszczenie przedstawia turystykę
i miejsca, w których Żydzi mieszkali.
W Drugiej Rzeczypospolitej,
od roku 1918, kiedy Polska odzyskała niepodległość
na terenach Polski mieszkali ludzie,
którzy wcześniej mieszkali w 3 zaborach:
w zaborze rosyjskim, w zaborze pruskim i w zaborze austriackim.
W niepodległej Polsce
ważne było zbudowanie poczucia wspólnoty
między obywatelami Polski.
Jednym ze sposobów
był rozwój turystyki krajoznawczej.

Na ścianie po lewej stronie jest mapa:

Na mapie jest podświetlonych 13 miejscowości.

W pomieszczeniu zaprezentowano gminy żydowskie

z 13 miejscowości:

Szczuczyn, Grodno, Wilno, Krynica - Zdrój, Gdynia, Nowogródek,

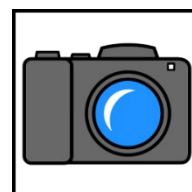
Bobowa, Kolbuszowa, Katowice, Krotoszyn, Działoszyn,

Kazimierz Dolny, Drohobycz.

W ekranie po prawej stronie
możesz obejrzeć interaktywną prezentację o trasach turystyki wodnej.
Zobaczysz zdjęcia podróżujących Żydów.
nad ekranem wyświetlane są zdjęcia:

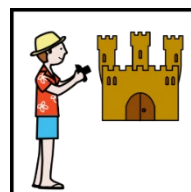

Obok ekranu
stoi stary aparat fotograficzny:

Za aparatem wiszą plakaty.

Plakaty są o tematyce turystycznej.

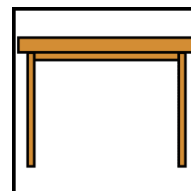
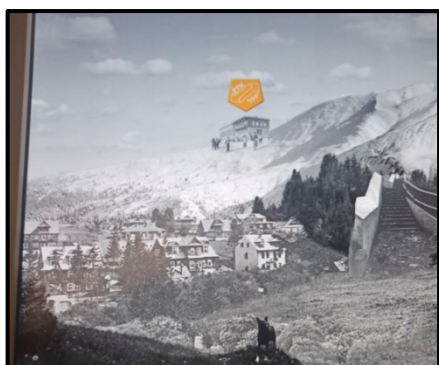

Pod plakatami jest stół.

Na stole po lewej stronie jest interaktywny ekran.

W ekranie możesz poznać działania

Żydowskiego Towarzystwa Krajoznawczego:

Przesuwaj palcem po ekranie.

Kliknij w pomarańczowe znaczki.

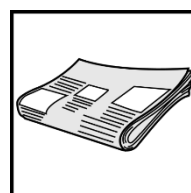
Na stole są informacje o miejscowościach:

Grodno, Wilno, Krynica - Zdrój.

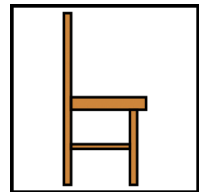
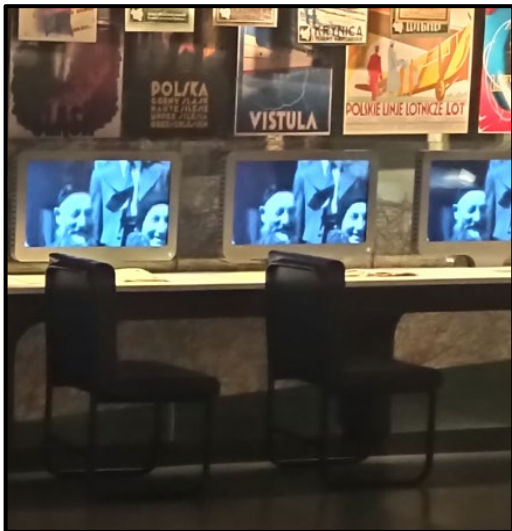
Na stole jest gazeta z informacjami

Żydowskiego Towarzystwa Krajoznawczego

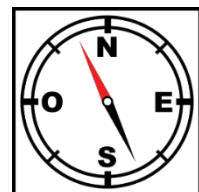
z 1934 roku.

Możesz usiąść na krzesłach przy stole:

Na stole jest kompas:

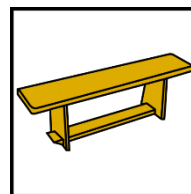
Kompas to przedmiot,
który wskazuje północny kierunek świata.

Obróć się w prawo,

widzisz:

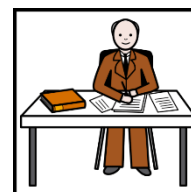
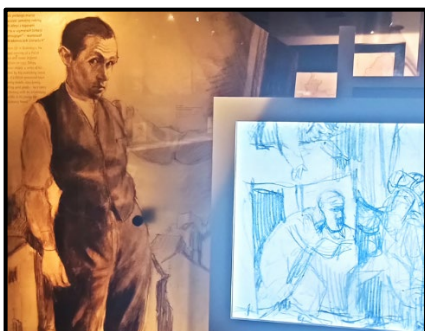

Jeśli chcesz odpocząć
możesz usiąść na ławce.

Po prawej stronie są informacje
o w żydowskim artyście.

To Bruno Schulz:

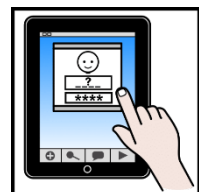
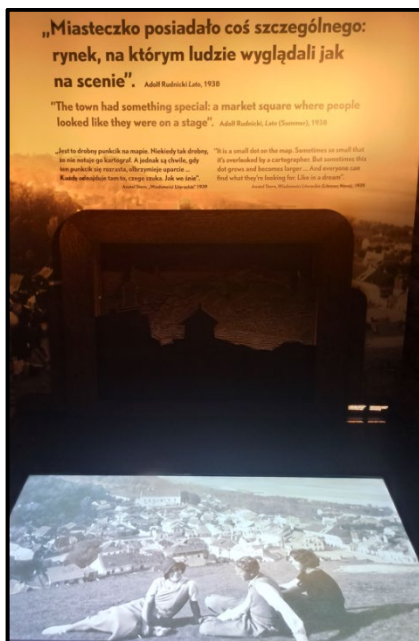
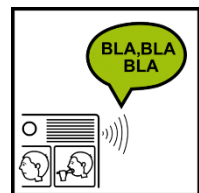
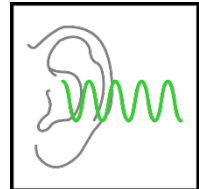
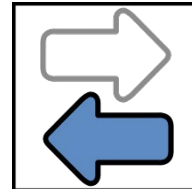

Bruno Schulz był pisarzem i malarzem.

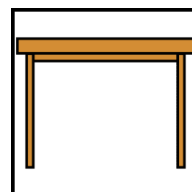
Na ekranie wyświetlane są rysunki i obrazy artysty.

Bruno Schulz mieszkał w Drohobyczu.

Po lewej stronie jest ekran.
Z ekranu słychać męski głos.
Głos opowiada o Kazimierzu Dolnym.
Na ekranie możesz obejrzeć
prezentację o Kazimierzu Dolnym.
Zobaczysz ludzi, którzy mieszkali
i odwiedzali Kazimierz Dolny:

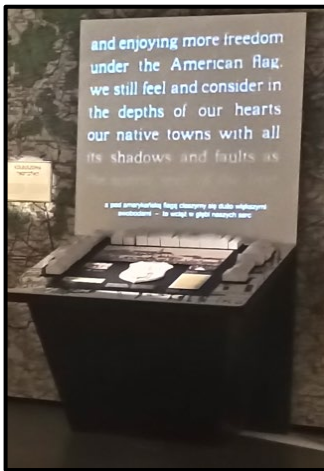
Po lewej stronie na stole są zdjęcia
i informacje o miejscowościach:
Działoszyn, Katowice i Krotoszyn.

Podejdź do następnego stanowiska.

Następne stanowisko

przedstawia miejscowość Kolbuszowa:

Popatrz na herb miasta Kolbuszowa:

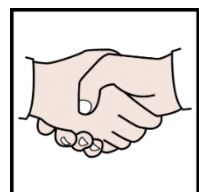
Na herbie są

dłonie w uścisku.

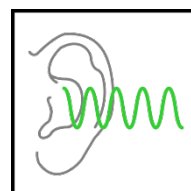
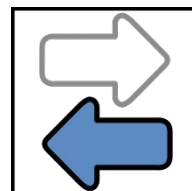
Uścisk 2 dłoni

jest symbolem życia Polaków i Żydów

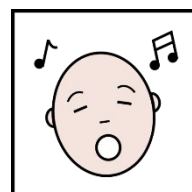
w 1 mieście.

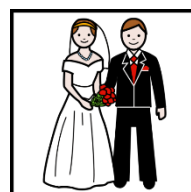
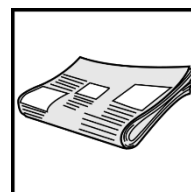
Po lewej stronie
jest prezentacja wesela w miejscowości
Bobowa.

Przy stanowisku słychać klaskanie i śpiewy:

Na ekranie interaktywnym
możesz zobaczyć informacje z gazet
o weselu córki cadyka.
Cadyk to przywódca chasydów.

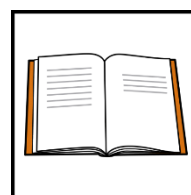
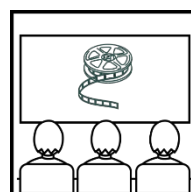
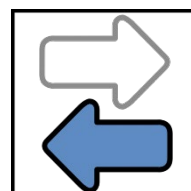

Stanowisko po lewej stronie

przedstawia życie ludzi w miejscowości Nowogródek.

Wyświetlany jest film.

Pod filmem jest trójwymiarowa książka:

Ostatnie stanowisko przedstawia miasto Gdynię:

Po odzyskaniu niepodległości
rozpoczęła się budowa portu morskiego w Gdyni.
Na stole jest interaktywny ekran.
Na ekranie możesz zobaczyć
dokąd płynęły statki z portu w Gdyni:

Wróć do początku pomieszczenia
i przejdź do następnego pomieszczenia:

Pomieszczenie przypomina pokój w mieszkaniu.

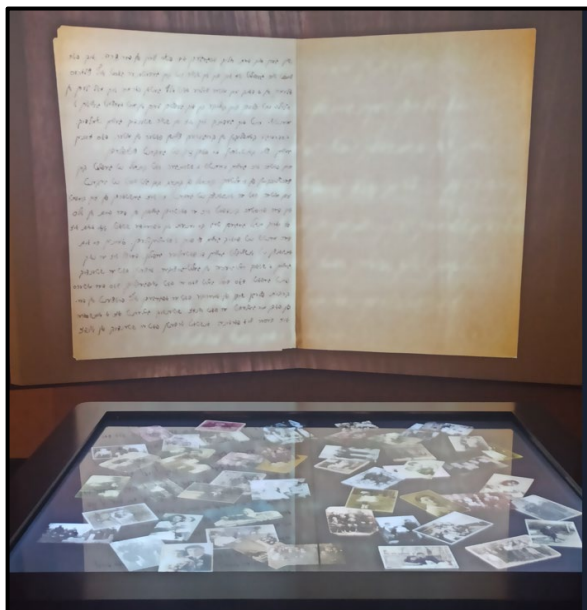
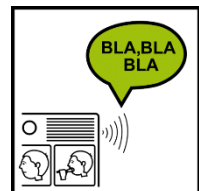
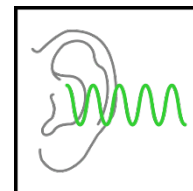
Na ścianach wiszą portrety żydowskich rodzin.

Na ścianie jest ekran.

Na ekranie wyświetlany jest pamiętnik.

Dziecko czyta wspomnienia z pamiętnika:

Pod ekranem jest interaktywny stół.

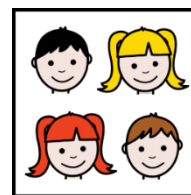
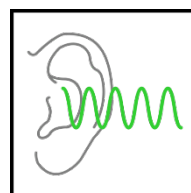
Na interaktywnym ekranie jest są
zdjęcia dzieci, rodziców i dziadków.

Możesz dotknąć zdjęć.

Pojawi się krótki opis osób ze zdjęcia.

Następne pomieszczenie to podwórko:

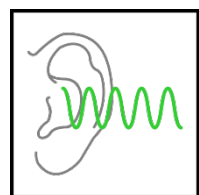
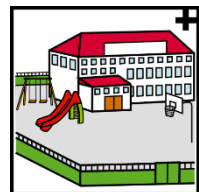

W pomieszczeniu słychać głosy dzieci.
Dzieci śpiewają wyliczanki w języku jidysz.
Na ścianie widzisz zdjęcie
zrobione przy warszawskiej kamienicy.
Na podłodze narysowany jest szablon do gry.
Gra nazywa się klasy.

W stole są zabawki
zrobione z papieru, chusteczek,
sznurków i guzików.
Zabawki są ręcznie zrobione.
Zobacz, czym bawiły się dzieci.

Następne pomieszczenie to polska szkoła:

Na ekranie wyświetlane są informacje

o polskiej szkole.

W polskiej szkole uczyły się polskie dzieci

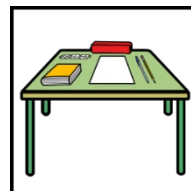
i żydowskie dzieci.

W polskiej szkole dzieci uczyły się języka polskiego,
historii i arytmetyki.

Arytmetyka to nauka o podstawowych działaniach na liczbach.

Podejdź do szkolnych ławek.

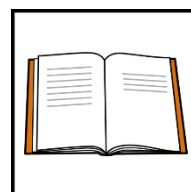
Po lewej stronie na pierwszej ławce
jest interaktywny ekran:

Na ekranie możesz rozwiązać test

na temat historii Żydów.

Test składa się z 5 pytań.

Obok ekranu jest elementarz

do nauki języka hebrajskiego.

Elementarz to książka do nauki czytania i pisania

dla dzieci w wieku szkolnym.

Na następnych ławkach

zobaczysz zeszyty, książki i zdjęcia.

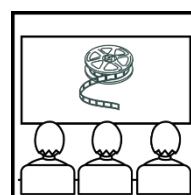
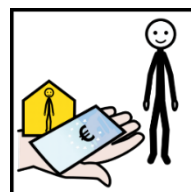
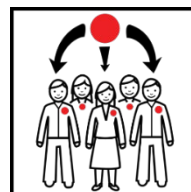
Przejdź dalej.

Za szkołą

na ścianie po lewej stronie

jest stanowisko, które pokazuje

działalność organizacji pomocowych:

Wyświetlany jest film, na stole są zdjęcia.

Organizacje pomocowe tworzyły miejsca

w których Żydzi mogli uzyskać opiekę medyczną.

Organizacje pomocowe pomagały biednym rodzinom.

Naprzeciwnie

są materiały dotyczące **Janusza Korczaka**.

Na ścianie wyświetlane są zdjęcia

Janusza Korczaka i dzieci.

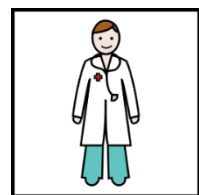
Janusz Korczak był lekarzem i pedagogiem.

Janusz Korczak szanował prawa dzieci.

Janusz Korczak stworzył "Mały Przegląd".

"Mały Przegląd" to pierwsza gazeta

z informacjami napisanymi przez dzieci.

Janusz Korczak i Stefania Wilczyńska przez wiele lat

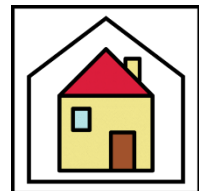
prowadzili Dom Sierot

dla żydowskich dzieci w Warszawie.

Dom Sierot to miejsce dla dzieci,

które nie mają rodziców

lub rodzice ich nie wychowują.

Na stole jest interaktywny ekran.

W prezentacji możesz przeczytać

listy napisane przez dzieci

do Janusza Korczaka.

Na ekranie dotknij przedmiotów podświetlonych na niebiesko:

Przejdź dalej.

Ściana po prawej stronie przedstawia bibliotekę:

Stoi szafa z książkami.

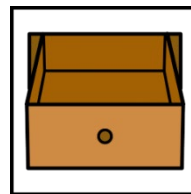
Możesz otworzyć szuflady.

W szufladach są kartki.

To katalog książek.

Na kartkach napisane są tytuły książek.

Żydowska młodzież czytała dużo książek.

Na końcu pomieszczenia

na ścianach

zobaczysz zdjęcia, plakaty i informacje

o organizacjach młodzieżowych.

Organizacje młodzieżowe

zajmowały się organizacją czasu dzieciom i młodzieży.

Dzieci i młodzież spędzały czas wolny

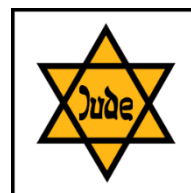
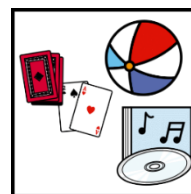
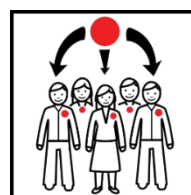
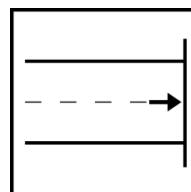
w świetlicach, w klubach sportowych, na wycieczkach.

Organizacje młodzieżowe

organizowały naukę gry na instrumentach

i prowadziły zajęcia teatralne.

Możesz zobaczyć żydowskie odznaki:

Na końcu pomieszczenia jest stół.

Na stole stoi pudełko.

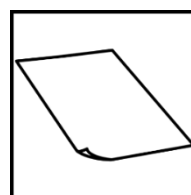
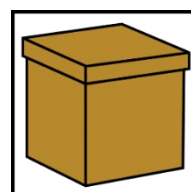
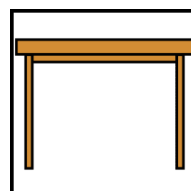
Na spotkaniach organizacji młodzieżowych
odbywały się wieczory z pudełkiem.

Młodzi Żydzi zapisywali na kartkach temat,
o którym chcieli porozmawiać

na przykład o pracy, o wyjazdach o miłości.

Kartki wrzucali do pudełka.

Na spotkaniach losowali kartkę z pudełka
i rozmawiali na wylosowany temat.

Nad stolikiem jest ekran.

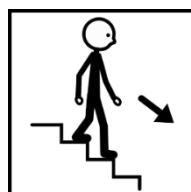
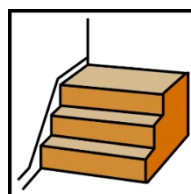
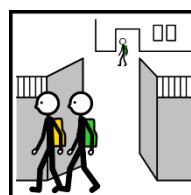
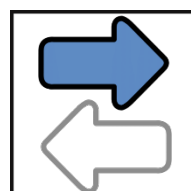
Na ekranie wyświetlane są zdania z pamiętników
żydowskiej młodzieży.

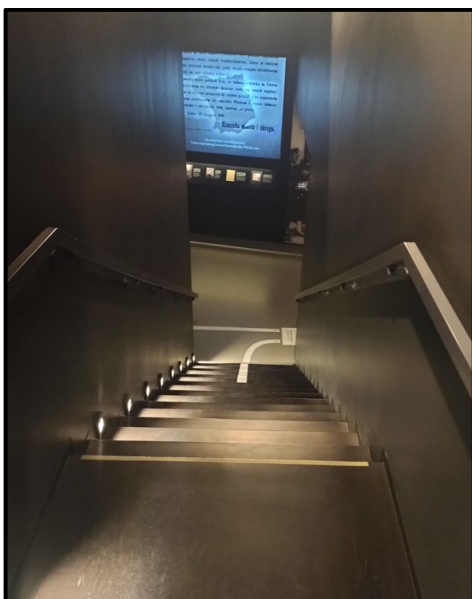
Stań plecami do ściany,
przy której stoi stół z pudełkiem.

W połowie długości tego pomieszczenia,
po prawej stronie jest wyjście z pomieszczenia.

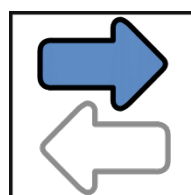
Wejście na schody:

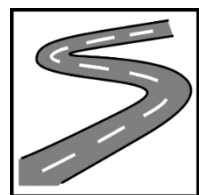
Zejdź schodami:

Na dole skręć w prawo.

Będziesz jeszcze raz przy wejściu na żydowską ulicę:

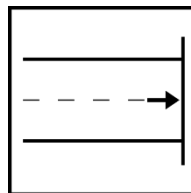
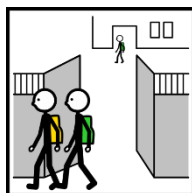
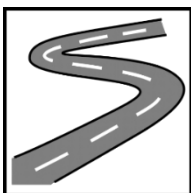
Przejdź przez przejście.

Na końcu ulicy

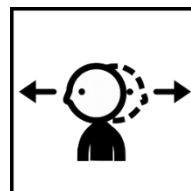
po prawej stronie

jest wyjście z Galerii 6

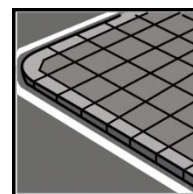
i miejsce odpoczynku.

Idąc do wyjścia,
rozejrzyj się
Popatrz na ścianę
po lewej i po prawej stronie.
Popatrz na napisy reklamowe sklepów.

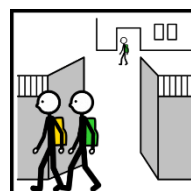

Popatrz na chodnik.
Tak kiedyś wyglądały chodniki.

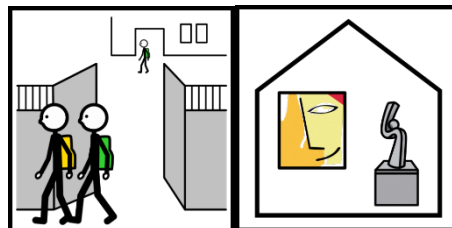

Wyjście z Galerii 6

jest pod napisem reklamowym: OBUWIE

6. Wyjście z muzeum

Wyjście z muzeum

opisane jest z pomieszczenia odpoczynku:

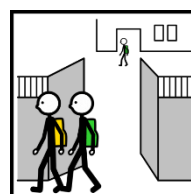
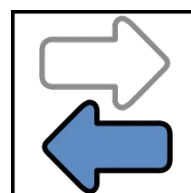
W pomieszczeniu odpoczynku

fotele mogą stać inaczej niż na zdjęciu.

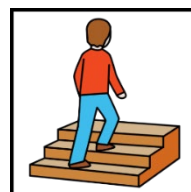
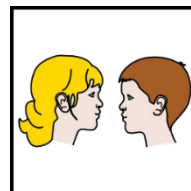
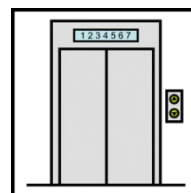
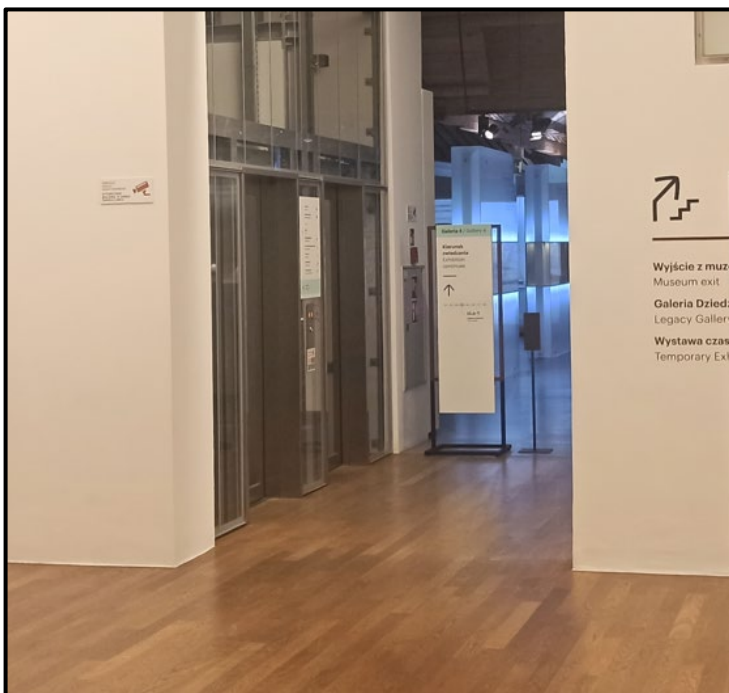
Na ścianie jest mapa wystawy.

Stań naprzeciwko mapy.

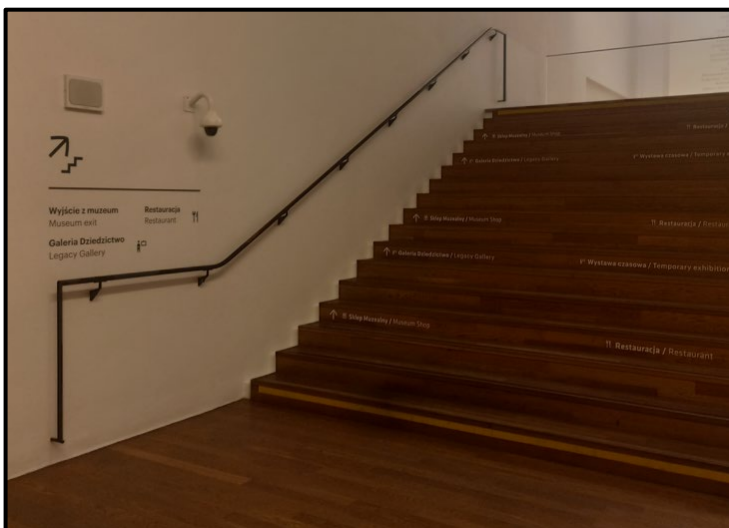
Wyjście z wystawy jest po lewej stronie mapy.

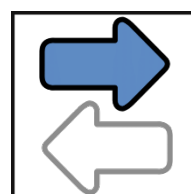
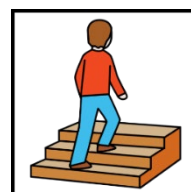
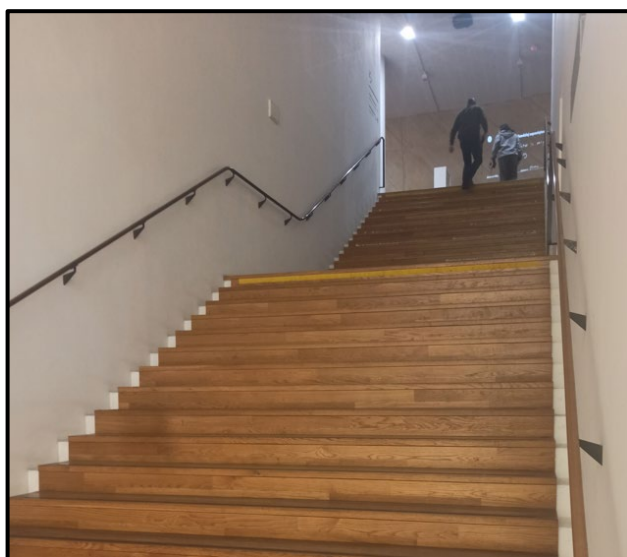
Naprzeciwko windy są schody.

Wejść po schodach:

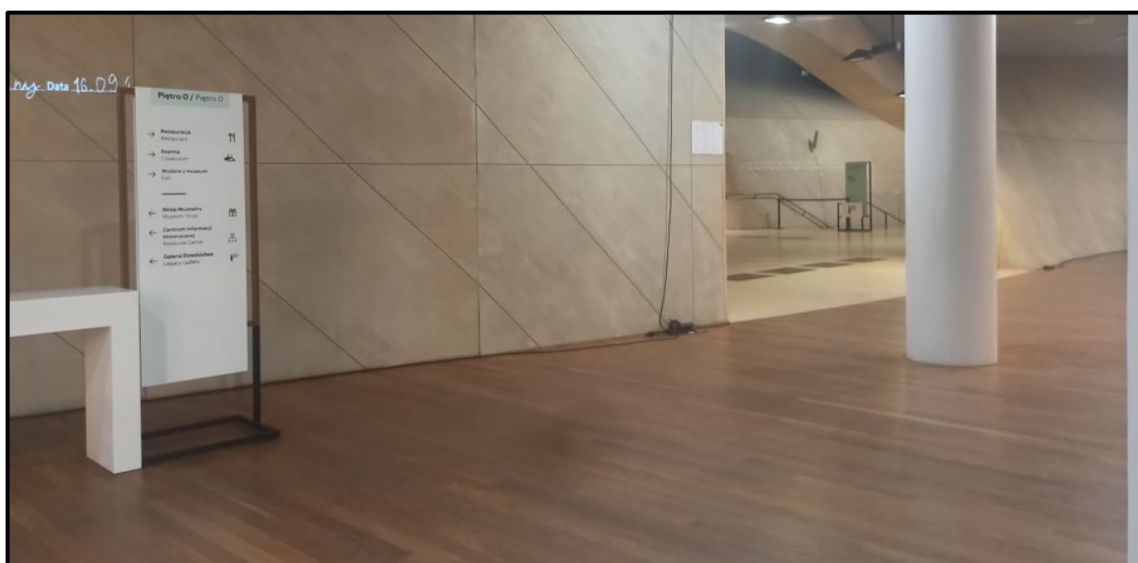

Wejdź po schodach:

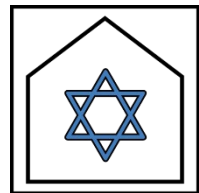
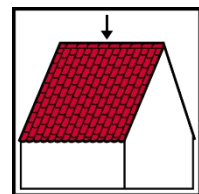
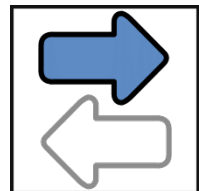

Na górze skręć w prawo.

Jesteś na piętrze 0.

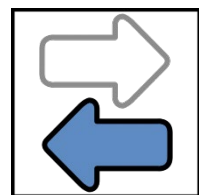
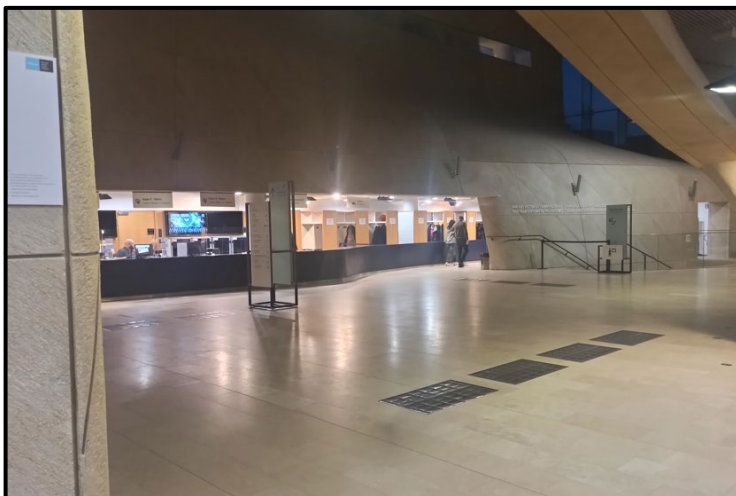

Po prawej stronie jest dach synagogi:

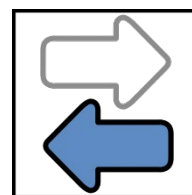
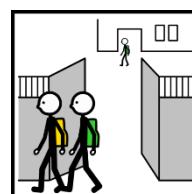
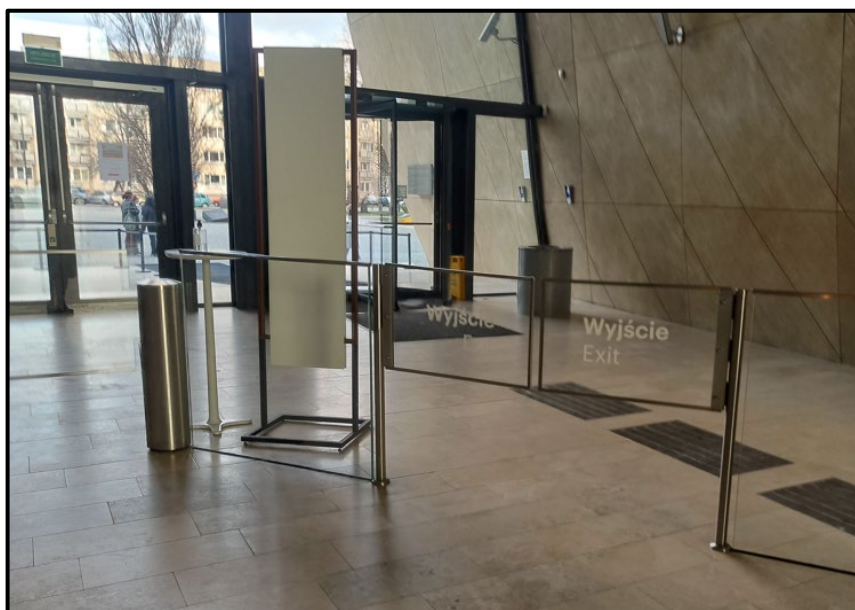
Synagoga była w Galerii 4.

Po lewej stronie są kasy:

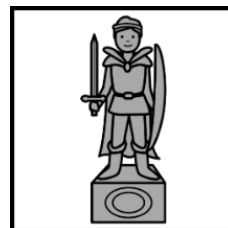

Idź w stronę kas.

Wyjście z muzeum jest po lewej stronie:

7. Pomnik Bohaterów Getta

Naprzeciwko Muzeum POLIN

stoi Pomnik Bohaterów Getta.

Pomnik upamiętnia walczących Żydów.

Żydzi walczyli przeciwko Niemcom

podczas powstania w getcie warszawskim

w kwietniu 1943 roku.

Komentarz autorki– P. Komar

Ideą powstania przewodnika było umożliwienie osobom z niepełnosprawnością intelektualną oraz spektrum autyzmu zwiedzania 6 galerii wystawy stałej Muzeum POLIN i poznanie historii Żydów polskich. Przewodnik po wystawie stałej napisany jest zgodnie z europejskimi standardami pisania tekstów łatwych do czytania i rozumienia. W tworzeniu przewodnika brały udział osoby ze spektrum autyzmu oraz niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim w wieku szkolnym z klas 6 - 8 oraz osoby dorosłe.

Konstrukcja przewodnika, zawarte w nim zdjęcia, informacje o dźwiękach słyszanych w galeriach, wskazówki dotyczące sposobu poruszania się po wystawie umożliwiają osobom z niepełnosprawnością intelektualną oraz spektrum autyzmu przygotować się do zwiedzania wystawy stałej. Szczególnie dla osób ze spektrum autyzmu, ważna dla ich poczucia bezpieczeństwa, jest przewidywalność miejsca i wydarzeń. Piktogramy zawarte w przewodniku dodatkowo ułatwiają odbiór zawartych w nim informacji. Piktogramy pochodzą ze strony <https://arasaac.org/>.

Ze względu na techniczne aspekty Galerii 7 “Zagłada” i Galerii 8 “Powojnie” zdecydowano nie przedstawiać ich w przewodniku. Tematyka Galerii 7 i przejście przez nią do Galerii 8 może wywołać silne reakcje emocjonalne osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz spektrum autyzmu. Zwiedzanie Galerii 7 nie jest rekomendowane dla tej grupy odbiorców.

Opracowanie graficzne– K. Małek

Przewodnik powstał w ramach przedsięwzięcia grantowego „Wystawa dla wszystkich – zwiększenie dostępności wystawy stałej Muzeum POLIN dla osób ze szczególnymi potrzebami”, realizowanego w projekcie "Kultura bez barier", współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.